

เสวนา 06
“วัฒนธรรมและวิถีชีวิต”

HATCH - U
PROJECT

HATCH - U

PROJECT

เสวนา 06

“วัฒนธรรมและวิถีชีวิต”

จูน

แก้ว

ดริม

เน็ต

บอล

ดิว

ฟิน

เต๋า

ปาน

บับเบิ้ล

แม้ว

จิ้ง

กี้

แก๊ง

เต้

ท้อป

หยิน

กิจกรรม Hatch-U

เสวนา 06

“วัฒนธรรมและวิถีชีวิต”

วันอาทิตย์ที่ 29 พฤศจิกายน 2552

สถานที่ โสงเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนา จ.เชียงใหม่

โครงการอยู่สอนหลาน บ้านอู่ใจคำ ตาปัญญา อ.แม่วาง จ.เชียงใหม่

กลุ่มสลิปปิงใจแก้วกว้าง ชุมชนฟ้าฮ่าม อ.เมือง จ.เชียงใหม่

วิทยากร

อาจารย์ชัชวาลย์ ทองดีเลิศ

ผู้เข้าร่วมเรียนรู้

1. บับเบิ้ล - น.ส.ประภาพัชร์ ชุณหวารากรณ์

2. ท้อป - นายณัฐวัฒน์ ธีระเลิศธรรม

3. กี้ - น.ส.สิรวดี ภควลีธรรม

4. เต้ - นายจิรชัย รั้ววงศ์จิรกุล

5. ฟิน - นายณัฐดนัย บุตรา

6. บอล - นายปิติบดี ระวียันต์

7. จูน - น.ส.ชรินทร์น ขุนขำ

8. ดิว - น.ส.ปัทมปาณี สมัครการ

9. หยิน - น.ส.ธนาลัย พูลศิริ

10. เต๋า - นายภควัต ทวีปวรเดช

11. แก๊ง - นายโชคนิธิ คงชุ่ม

12. ปาน - น.ส.นันทพร สุทธิพงษ์ไกววัล

13. แม้ว - น.ส.สุทธิพร เรืองฤทธิศักดิ์

14. เน็ต - น.ส.อันธิมา สุวรรณถาวรกุล

15. จิ้ง - น.ส.พรพิมพ์ แซ่ลิ้ม

16. ดริม - นายปฐวี อินทรอภัยพงษ์

17. แก้ว - น.ส.ธนนดา เทพสิงห์

“วัฒนธรรมและวิถีชีวิต”

แนะนำตัว

ลุงอ้อย กิจกรรมแต่ละอัน เราจะผลิตเป็นบูคอย่างนี้ครับ แต่ว่าเราไม่เต็มนะครับ เราเอาเทปแล้วก็สรุปเป็นข้อมูลมาเป็นเล่มเลย ชื่อโครงการว่า Hatch-U

อ.ชัชวาลย์ Hatch-U Project

ลุงอ้อย hatch นี่เป็นศัพท์ทางชีวะ แปลว่ากระเพาะออกจากเปลือกนะ เหมือนตัวอ่อนเหมือนลูกเจี๊ยบอะไรอย่างเนี่ยอะ

อ.ชัชวาลย์ เหมือนดักแด้

ลุงอ้อย ที่มันกระเพาะออกจากเปลือก

อ.ชัชวาลย์ อ้อ

ลุงอ้อย ก็ใช้แนวคิดมาก่อนที่เขาจะออกจากเปลือกเขาต้องพร้อม(หัวเราะ) นะฮะ ที่นี้เดี๋ยวมจะให้เด็กแนะนำตัวเองให้อาจารย์นิดนึงก่อนนะฮะ แล้วให้อาจารย์ อ้าว เด็กๆ เดียวลุงอยากจะทำให้พวกเราทุกคนแนะนำตัวกับอาจารย์ชัช นะครับ อาจารย์ชัชวาลย์เราคงรู้จักจากหนังสือที่เป็นคู่มือของเราแล้วเนาะ เอ่อ แล้วก็เดี๋ยวมจะเป็นเรื่องที่เราจะต้องแนะนำตัวก่อน ลุงอยากจะทำให้พวกเราแนะนำชื่อแล้วก็คณะที่เรียนแล้วก็สาขาวิชาที่เรียนนะ นะครับ เอ่อ จะเป็นชื่อเล่นหรือชื่อจริงก็ไม่เป็นไรนะ

เน็ด สวัสดิ์ค๊ะ ชื่อเน็ดค๊ะ เรียนที่เกาส์จุงฟาฯ ค๊ะ

จูน สวัสดิ์ค๊ะ จูนค๊ะ คณะไอซีที สาขานิติศาสตร์ เอกวารสาร มหาลัย ศิลปากรค๊ะ

แก้ว แก้วค๊ะ อยู่ศิลปากรค๊ะ อยู่คณะไอซีที สาขานิติศาสตร์ เอกวิทยุ และโทรทัศน์ค๊ะ

หยิน ชื่อหยินค๊ะ เรียนวิทยาศาสตร์ สาขาชีววิทยา มหิดลค๊ะ

ลุงอ้อย หยิน มหิดล

แม่่ว ชื่อแม่่วค๊ะ เรียนวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัฯพระจอมเกล้า พระนครเหนือค๊ะ

อ.ชัชวาลย์ อี๋มาจากหลายที่เนอะ

ก๊ ชื่อก๊ค๊ะ

ลุงอ้อย ก๊

ก๊ เรียนคณะอุตสาหกรรมเกษตรค๊ะ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ค๊ะ

บอล ชื่อบอลค๊ะ คณะศิลปกรรม มศว.ประสานมิตร เอกทัศนศิลป์ค๊ะ

ปาน ชื่อปานค๊ะ มาจากการโรงแรม ศิลปากรค๊ะ

ลุงอ้อย การโรงแรม ศิลปากร

อ.ชัชวาลย์ การโรงแรม

จิ้ง สวัสดิ์ค๊ะ ชื่อจิ้งค๊ะ เรียนนิติศาสตร์ ม.รามคำแหงค๊ะ

เต่า เต่าค๊ะ เรียนวิทยาศาสตร์ มหิดลค๊ะ

ท็อป ชื่อท็อปค๊ะ เรียนการทูต ทีมมหิดลค๊ะ

ฟิน สวัสดิ์ค๊ะ ชื่อฟินค๊ะ เรียนคณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยี อุตสาหกรรมค๊ะ สาขาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์และระบบคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรค๊ะ

อ.ชัชวาลย์ (หัวเราะ) มายาวเชียย

ตรีม ค๊ะ สวัสดิ์ค๊ะ ชื่อตรีมค๊ะ เรียนอยู่อักษรศาสตร์ จุฬาฯ ภาควิชา ศิลปะการละครค๊ะ

แก่ง สวัสดิ์ค๊ะ ชื่อแก่งค๊ะ เรียนวิทยาศาสตร์ชีวภาพ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ม.มหิดลค๊ะ

เต้ สวัสดิ์ค๊ะ ชื่อเต้ค๊ะ เรียนศิลปกรรม ม.กรุงเทพ คณะทัศนศิลป์

อ.ชัชวาลย์ ค๊ะ

ลุงอ้อย อ้าว ที่นี้ก็พี่ๆ แนะนำตัวให้อาจารย์ชัช

พีหนึ่ง เดียวมีน้องอีก 2 คนค๊ะ

ลุงอ้อย อ้าว โอเค

พีหนึ่ง บับเบิ้ลแนะนำตัว ชื่อ สถาบัน

บับเบิ้ล สวัสดิ์ค๊ะ ชื่อบับเบิ้ลค๊ะ มาจากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบังค๊ะ ปี 2 ค๊ะ

ลุงอ้อย คณะ

บับเบิ้ล คณะวิทยาศาสตร์ สาขาเทคโนโลยีชีวภาพค๊ะ

ดิวิ สวัสดิ์ค๊ะ ชื่อดิวิค๊ะ อยู่คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาฯ ค๊ะ

ลุงอ้อย สาขาคนนั้นรณิศรับ อ้าว ที่นี้พี่ๆ อ้าว ฝ่ายก่อนก็ได้

พี่ฝ่าย ค๊ะ สวัสดิ์ค๊ะ ฝ่ายค๊ะ จบจากรัฐศาสตร์ จุฬาฯ ค๊ะ เป็นสถาปนาค๊ะ

ลุงอ้อย เขาก็จะมาเป็นที่เลี้ยง

อ.ชัชวาลย์ มาช่วยๆ

พี่แบค สวัสดิ์ค๊ะ ชื่อแบคค๊ะ จบจากรัฐศาสตร์ รามคำแหงค๊ะ เป็นพี่เลี้ยงค๊ะ

พี่หนึ่ง สวัสดิ์ค๊ะ ชื่อหนึ่งค๊ะ จบมหาวิทยาลัยบูรพา ค๊ะ ภูมิศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จบมานานแล้ว ลี้ม (หัวเราะ)

อ.ชัชวาลย์ ลี้ม (หัวเราะ)

พี่หนึ่ง เป็นผู้จัดการโครงการนี้ค๊ะ

พี่เอม เอมค๊ะ นิเทศศาสตร์ หอการค้า เป็นผู้จัดการโครงการตีแคมป์ค๊ะ

พี่ฝน สวัสดิ์ค๊ะ ฝนค๊ะ จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ มหาวิทยาลัยรามคำแหงค๊ะ ดูแลโครงการตีแคมป์ค๊ะ

พี่จำ สวัสดิ์ค๊ะ จำค๊ะ จบจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ค๊ะ คณะวิศวกรรมศาสตร์ วิศวกรรมโยธาค๊ะ

ลุงอ้อย ก็มาทำเป็นสถาปนาค๊ะ

พี่ซัง สวัสดิ์ค๊ะ ซังค๊ะ จบจากนิเทศฯ จุฬาฯ ค๊ะ ก็เป็นเจ้าของที่ประสานงานให้มูลนิธิ ค๊ะ

พี่แอม ชื่อแอมค๊ะ จบนิเทศฯ ม.บูรพา ค๊ะ ทำผลิตสื่อให้มูลนิธิค๊ะ

ลุงอ้อย ส่วนนั้นจะเป็นสถาปน เป็นทีมงาน เฉพาะเด็กก็นั่งล้อมโต๊ะเนี่ยนะค๊ะ

อ.ชัชวาลย์ ครับ จั๊นเต็ยเราเริ่มกันเลยนะ

ลุงอ้อย ครับๆ

อ.ชัชวาลย์ เนื่องจากมีเวลาน้อยเนอะ ถ้าจั๊นเต็ยก็ก่อนอื่นก็คงขอต้อนรับพวกเรานะครับ เรียกว่าน้องตีใหม่ครับหรือว่าหลาน หรือว่าลูกตีวะ (หัวเราะ) เรียกว่าน้องๆ ก็แล้วกันนะ เพราะว่าพี่ซังจบนิติศาสตร์ครับ (หัวเราะ) จบนิติศาสตร์ ธรรมศาสตร์ครับ ก็สำหรับโฮงเฮียนสืบสานที่นี้เนอะครับ จริงๆ ตั้งมา 10 ปีเนอะครับ แล้วก็ได้รับความกรุณาหลายๆ เลยจากท่านหลวงพ่อดุสิต

พุทธพจนวราภรณ์ วัดเจดีย์หลวงวรวิหารนะครับ ท่านให้เราใช้ที่ดินแปลง
นั้นะประมาณ 2 ไร่ นะฮะ ตั้งทำโฮงเฮียนสืบสานนะฮะ พอดีพี่ซซเป็นลูก
ศิษย์หลวงพ่อก็เลยมาขอหลวงพ่อกู้ใช้ที่ดินทำกิจกรรมอยู่ที่นั่นนะฮะ ท่านก็
บอกว่าก็ใช้ได้ถ้าเกิดทำในสิ่งที่ดีที่งามเนี่ยใช้ได้เลย แต่ว่าหลวงพ่อกไม่มีตั้งค
นะ ต้องหาตั้งคเเอง (หัวเราะ) ก็ทำกันมานะฮะ จริงๆ ก็หลายๆ คนมา
ช่วยกัน มีอาสาสมัครนะฮะ จริงๆ ก็มีหลายๆ คนมีที่อ้อยนะครับ ที่อ้อยชื่อ
เดียวกันเลยกับที่อ้อยนั่นะครับ ที่อ้อยเป็นผู้จัดการของโฮงเฮียนสืบสาน
ผู้หญิงที่ผสมชาๆ ชื่อโยนะครับ พี่โยก็แล้วกันเนอะ พี่โยประสานงานกลุ่ม
เยาวชนสืบสานภูมิปัญญา เราทำงานอยู่กับกลุ่มเยาวชนอยู่ 17 กลุ่มนะครับ
ที่ทำงานอยู่ด้วยกันตอนนี้

ส่วนใหญ่โฮงเฮียนนี้ก็สอน...เราเรียกว่าอะไรดี สอนเด็กๆ เกี่ยว
กับทางด้านวัฒนธรรมภูมิปัญญาทุกแขนงนะฮะ ตามความสนใจของเด็กๆ
เขาจะเลือกเข้ามาว่าสนใจเรื่องอะไร พอเด็กๆ สนใจเรื่องอะไร หลังจากนั้น
เราก็จะประสานพ่อครูแม่ครู เราเรียกพ่อครูแม่ครู หรือว่าพวกเราเรียกครู
ภูมิปัญญาบ้าง บางทีบางท่านก็เรียกว่าปราชญ์ชาวบ้านบ้างอะไรอย่างเนี่ย
เนอะ แต่ทางนี้ก็จะเรียกกันว่าพ่อครูแม่ครู หมายถึงว่าทางนี้เป็นธรรมเนียม
หรือว่าเป็นจารีตของทางนี้เนอะ ครูเนี่ยไม่สามารถอะไรดี... ไม่สามารถบอก
ตัวเองว่า เอ้ย เราเป็นครูได้นะ แต่เมื่อไหร่ก็ตามที่เริ่มมีลูกศิษย์ ลูกศิษย์จะ
เริ่มเรียกเราว่าครูนะครับ เสร็จแล้วเมื่อลูกศิษย์ไปมีศิษย์อีกทีนี่งนะครับ ครู
คนแรกก็จะเป็นพ่อครูแม่ครู ก็จะเป็นรุ่นๆ ไป ก็ยังยึดจารีตของทางล้านนา
คือว่ามีประเพณีไหว้ครูกันทุกปี ใครที่เรียนจากพ่อครูแม่ครูคนไหนเขาจะ
มีพิธีที่เรียกว่าพิธีไหว้ครู ซึ่งส่วนใหญ่ก็จะหลังสงกรานต์ประมาณสักช่วง
พฤษภาคม-มิถุนา ฉะนั้นลูกศิษย์ลูกหาไม่ว่าจะเรียนสายไหนอะไร ไม่ว่าจะอยู่
ที่ไหนก็จะมาทำพิธีไหว้ครูกัน ก็ยังมีการติดต่อสัมพันธ์กันแบบนี้ ก็เป็นแบบ
ล้านนา แบบจารีตแบบเดิมนะฮะ

ตอนนี้ที่นี้ เราถือว่าเป็นโฮงเฮียน ที่ใช้ชื่อว่าโฮงเฮียนก็เพราะว่า
พอตั้งว่าโรงเรียนมันก็ต้องไปขออนุญาตครับ พี่ซซก็ไปขออนุญาตเมื่อตอน
10 ปีที่แล้ว โอ้โฮ มีระเบียบเยอะมากเลย ต้องมีที่เท่านี้คนที่จัดจะต้องจบ

ด้านนี้ จบทางด้านการศึกษาด้วยนะ เพราะฉะนั้นพี่ซซตกอยู่แล้วครับ ไม่ได้
(หัวเราะ) แล้วก็ต้องมีหลักสูตรอย่างนี้ๆ มีระเบียบอย่างนี้ๆ มีห้องก็ห้อง
กว้างเท่านี้ยาวเท่านี้ ก็เลยบอกว่างั้นเดี๋ยวขอเปิดไปก่อนนะ ถ้าเกิดว่าทำ
ได้ยั้งแล้วจะมาขออนุญาตในภายหลังนะฮะ นี่ก็ 10 ปีแล้วนะครับ ก็ยังไม่
ได้ไปจดทะเบียนอยู่ดี (หัวเราะ) เลยถือว่าเป็นแหล่งเรียนรู้ตามอัธยาศัย ที่
เด็กๆ จะเข้ามาเรียนตามจังหวะตามโอกาสที่เด็กสะดวก แต่ว่าทางนี้เราก็จะ
มีการเปิดคอร์ส ประมาณปีละ 2 คอร์ส เป็นคอร์สพื้นฐานประมาณ 2 เดือน
เรียนเสาร์-อาทิตย์ ก็จะเป็นหลักเลยนะครับ นอกจากนั้นก็จะเป็นอย่างอื่น
บางทีก็จะมีรูปแบบอื่นๆ อีก เช่นว่าเราก็ส่งไปตามโรงเรียนเนี่ย เขาจะเปิด
สอนวิชาภูมิปัญญาท้องถิ่น แต่ว่าครูเขาสอนไม่ได้เพราะว่าครูเขาก็จะไม่มี
ความรู้เกี่ยวกับเรื่องทางด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นก็ติดต่อกันที่นี้ เราก็ส่งครู
ไปสอนตามโรงเรียนปริมส์, มงฟอร์ต, เรยีนา, หลุทัย, นานาชาติเชียงใหม่
อะไรอย่างนี้ หรือบางทีเขาก็เอานักเรียนมาเรียนที่นี้ หรือบางทีก็ส่งไปสอน
ในหมู่บ้านก็มี หรือบางครั้งก็มีคณะแบบพวกเรามาขอเรียนสัก 4 วัน 5 วัน
บางคน “ผมอยากเรียนกลองสะบัดชัยครับ” บางคนอยากเรียนฟ้อนอันนั้น
ฟ้อนอันนี้ ก็มาเรียน 4-5 วันก็จบ แล้วก็กลับไป อย่างนี้เป็นต้น

(โรงเรียนปริมส์
เขตส่ววิทยาลัย)

(โรงเรียนมงฟอร์ต
วิทยาลัย)

(โรงเรียนพระหฤทัย
เชียงใหม่)

(โรงเรียนเรยีนาเชลี
วิทยาลัย)

แต่ช่วงหลังๆ เริ่มปรับนิดหน่อย คือว่าพ่อครูแม่ครูที่เป็นรุ่นอายุ
มากๆ ตอนนี้จะไปเปิดบ้านสอน คือไม่สะดวกที่จะเดินทางไปๆ มาๆ ก็ไป
สอนที่บ้านเลย ที่นี้ก็จะกลายเป็นลูกศิษย์รุ่นใหม่ๆ ของครูมาเป็นครูแทน
เพราะฉะนั้นพอเรียนที่นี้จบก็เป็นขั้นพื้นฐาน ถ้าใครอยากจะเรียนขั้นสูงก็
ไปเรียนที่บ้านครูต่อ ก็จะเป็นอย่างนี้ช่วงหลัง

ล่าสุดพวกเราก็เริ่มทำเกี่ยวกับเรื่องกลุ่มเยาวชนสืบสานภูมิปัญญา
ที่เล่าให้ฟังว่าที่พี่โยเขาประสานงาน มีอยู่ 17 กลุ่ม ตอนนี้กำลังทำงาน หลัก
ก็คือว่าเยาวชนจะไปช่วยพ่อครูแม่ครูสร้างศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน เราเรียก
ว่าศูนย์การเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาในชุมชน เพราะฉะนั้นเด็กๆ ก็จะไปช่วย
ผู้เฒ่าผู้แก่ในการทำศูนย์การเรียนรู้ต่างๆ อันนี้คงแนะนำโรงเรียนคร่าวๆ นะ
ครับ เดียวถ้ามีอะไรก็ค่อยซักถามกันอีกทีนี่งนะฮะ

พี่โยเชิญทางนี้ มีอะไรจะถามกันก่อนไหมครับ เพราะว่าผมอยาก

จะฉายวีซีดีให้ดูนิดนึง จะได้เห็นภาพนิดนึง บางทีเล่าแล้วมันก็อาจจะไม่เห็นภาพ คือโฮงเฮียนสืบสานคงไม่ใช่เกิดขึ้นเดี่ยวๆ นะแต่ว่าเกิดจากอาสาสมัครเกิดจากหลายๆ กลุ่มมากที่มาช่วยกันทำ ฉะนั้นก็อยากให้เห็นภาพเหล่านั้นก่อน สัก 17 นาที จะได้เข้าใจพื้นฐานกันสักนิด แล้วเดี่ยวเราคุยกันต่อเนอะ

(คู่วีดีโอแนะนำโฮงเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนา)

อ.ชัชวาลย์ จบแล้วครับ

ลุงอ้อย เอ่อ ใครมีคำถามมีอะไรไหม อันนี้ก็คงเป็นให้ข้อมูลกว้างๆ นะครับ เห็นภาพด้วย มีไหมมีใครอยากจะถามอะไรไหม

อ.ชัชวาลย์ เริ่มจากถามดีไหมอะ ไม่งั้นเดี๋ยวอาจารย์ชัชก็จะได้ไปนะครับ ไม่รู้ว่าจะตรงกับที่เราอยากจะรู้อะไรเปล่า นะ มีคำถามอะไรไหมดูแล้ว

ที่อป อย่างนี้บริหารยากไหมครับโรงเรียนอย่างนี้ แล้วค่าใช้จ่ายสูงรีเปล่าครับ แล้วค่าใช้จ่ายเอามาจ้างไหนยังงั้นครับ

อ.ชัชวาลย์ ถามว่ายากไหม ก็ยากแหละเนอะ เพราะว่าจริงๆ ที่นี่ก็คือพึ่งตนเอง ทำตามอัตภาพแต่ที่สำคัญก็คือว่าส่วนใหญ่คือหนึ่งคนที่มาเรียนเราขอช่วยเป็นค่าไหว้ครูนะอะ อย่างเช่นเก็บละประมาณ 400-500 บาท ใช้ไหมอ้อย ส่วนนี้ก็คือเราพิมพ์พวกหนังสือพวกวีซีดีจำหน่ายด้วย เราก็เอาไปจำหน่ายตามร้านหนังสือ อีกส่วนหนึ่งก็คือพยายามระดมทุนเอา ผ้าป่าบ้าง อันนี้ก็ได้จากผ้าป่าเนี่ย ส่วนใหญ่เป็นผ้าป่าหรือว่าสำนักงานก็หลวงพ่อบ้านมาแล้ว เราก็มาสร้างกัน ส่วนใหญ่ก็ขอรับบริจาคบ้าง จัดผ้าป่าบ้าง จัดระดมทุนบ้าง ช่วงหลังๆ มีการขอเป็นโครงการระยะสั้นๆ บ้าง จาก สสส.บ้าง จากอะไรได้บ้างนิดหน่อย ได้ 5 เดือน 6 เดือน โครงการสื่อพื้นบ้าน เพราะฉะนั้นระบบส่วนใหญ่จึงเป็นระบบอาสาสมัคร พ่อครูแม่ครูส่วนใหญ่พื้นฐานก็คืออาสาสมัคร แล้วก็พวกเราที่เข้ามาช่วยกันพวกคณะกรรมการ มีทีมเจ้าหน้าที่ที่มีคาตอบแทนพอยังชีพ ดูแลกันไปตามอัตภาพเพราะว่าเราไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานหรือจากอะไรที่ชัดเจน ก็เป็นลักษณะพึ่งตนเอง แล้วก็ระบบอาสาสมัคร ถามว่ายากไหม ก็ยากอยู่แต่ว่าส่วนใหญ่คนที่เข้ามา

ตรงนี้ก็เป็นคนที่มีใจ อยากทำอยากจะทำเห็นการสืบทอด อยากจะเห็นเกี่ยวกับ การเรียนรู้ทางด้านวัฒนธรรมที่สืบเนื่องไปนะครับ เชิญครับ

ดิ แล้ววิชาด้านสล่า คืออะไรอะ ไม่เข้าใจนะค่ะ ช่วยอธิบายหน่อย

อ.ชัชวาลย์ สล่า ทางนี้เขาเรียกว่าช่าง หรือผู้เชี่ยวชาญเขาก็เรียกว่าสล่า สล่าแกะ แกะสลัก สล่าปั้น สล่าตีปัด ก็คือช่างนั่นเองครับ เหมือนทางถ้าภาคกลาง เราคงได้ยินเป็นช่างสิบหมู่ ทางนี้ผู้ที่เชี่ยวชาญมีความรู้และเชี่ยวชาญสามารถทำได้ดี เขาก็เรียกว่าสล่า สล่าแต่งงาน สล่าสร้างบ้าน สล่าแต่งดนตรี สล่าทำนันทน์ สรูปก็คือช่างนั่นเอง อ่านในเอกสารแล้วงงใช้ไหมครับ มีหลายตัวที่เป็นภาษาทางเหนือ เช่น คร่าว ซอ ก็คือเหมือนกลอนทางภาคกลาง เป็นการแต่งกลอนที่สัมผัสกันแล้วก็เล่าเรื่องคล้ายๆ กับนิราศ เล่าเรื่องประวัติโดยสุเทพ เล่าเรื่องประวัติเมืองเชียงใหม่ เล่าเรื่องประวัติครูบาศรีวิชัย เล่าเรื่องประเพณีนั้นประเพณีนี้ ซอกก็คือการขับขานแบบคล้ายๆ ลำตัด เป็นการตอบโต้กันระหว่างหญิงชาย คือเขาเรียกกันว่า คู่ต๋อง หรือว่าคู่ที่มาแบบฝ่ายชายฝ่ายหญิงโต้ตอบกัน ถามตอบกัน ถามตอบเป็นการถามตอบแบบเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ แล้วแต่ว่าเขาจะไปเล่นในงานอะไร เช่น ถ้าเป็นงานขึ้นบ้านใหม่ เขาก็จะถามตอบกันเกี่ยวกับเรื่องการขึ้นบ้านใหม่ คนนี้เป็นยังงั้นมายังงั้นสร้างบ้านยังงั้น พิธีสร้างบ้านเป็นยังงั้นแล้วก็ประเพณีขึ้นเรือนใหม่เป็นยังงั้น หรือว่าปอยเฮือนใหม่เป็นยังงั้น แต่ถ้าไปงานปอยลูกแก้ว ปอยลูกแก้วนี่คือการบวชเนน เขาก็จะเล่าเรื่องพระคุณของแม่ แม่เลี้ยงดูลูก เป็นการบวชทดแทนบุญคุณแม่ เขาก็จะเล่าเกี่ยวกับทุกเรื่องตั้งแต่เกิดจนกระทั่งบวช แล้วก็การบวชขึ้นตอนมันเป็นยังงั้น แล้วก็ได้อานิสงค์อะไรบ้าง ก็เป็นการให้ความรู้ไปด้วยนะครับ เชิญครับมีท่านอื่นอีกไหม

พีหนิง เหมือนที่เราดูวีดีโอเมื่อกี้ ถ้าเราไม่เข้าใจช่วงไหนยังงั้นก็อาจจะถามอาจารย์ก็ได้เนาะ เพราะว่ามันจะเหมือนคนสัมภาษณ์อะไรอย่างนี้นะค่ะ เป็นภาษาล้านนา

อ.ชัชวาลย์ อ่า เป็นภาษาล้านนาเนอะ ฟังออกไหม

พีหนิง ไม่นับใจว่าน้องๆ เขาฟังออกรีเปล่าเนาะค่ะ

เต่า พอเตาได้

อ.ชัชวาลย์ พอเดาได้นะ มีอะไรอีกไหมเอ่ย ถ้าไม่มีจะคุยต่อนะ (หัวเราะ) ถ้าไม่มีจะคุยต่อ อ้าว เชิญค่ะ

อ.ชัชวาลย์ อะไรนะ สอนทำอาหาร อ้อ มีนะๆ มีแต่ว่าในนี้ไม่ได้เขียนไว้ ไข่ใหม่จริงๆ ในนี้ก็เขียนเหมือนกับเป็นตัวอย่าง แล้วก็เราให้เด็กเลือกว่าสนใจอะไรจริงๆ ความรู้มีทุกเรื่องเลยที่เกี่ยวกับชีวิต มีผู้รู้หมดเลยเพราะฉะนั้นถ้าเด็กสนใจวิชาไหน เราก็เปิดเฉพาะเรื่องนั้นจริงๆ เลย แต่แต่ละปีก็จะเปิดไม่เหมือนกัน สลับไปสลับมาตามความสนใจของเด็กๆ ถ้าใครสนใจเรื่องทำอาหาร เราก็สามารถติดต่อผู้รู้หรือพ่อครูแม่ครูมาช่วยสอนได้

เต้ ทำไม่การเรียนส่วนใหญ่ถึงเป็นการเรียนแบบระยะสั้นๆ ละครับ

อ.ชัชวาลย์ เหมือนกับที่นี้เป็นจุดเริ่มต้น เมื่อก่อนไม่มีโรงเรียน พ่อครูแม่ครูก็มีอยู่นะ แต่ว่าก็อยู่ในจุดเล็กๆ ไม่มีคนรู้จักเลย เพราะฉะนั้นตอนที่เริ่มต้น ส่วนหนึ่งก็เกิดจากช่วงนั้นจัดงานรายการนันทกรรมเกี่ยวกับเรื่องงานวัฒนธรรมล้านนาคันนี้แหละ จัดไปได้ 2-3 ปี ปีละครั้ง ครั้งละ 4 วันนะครับ ต้นๆ เดือนเมษายน พอจัดเสร็จเด็กก็มาถามว่าอาจารย์ครับถ้าเกิดว่าผมอยากจะเรียนวิชาพวกนี้ ผมจะไปเรียนที่ไหน คือเขาไม่รู้ว่าจะไปหาเรียนได้ที่ไหน หรือไปคุยกับผู้เฒ่าผู้แก่แล้วเขาก็บอกว่ามีความรู้อยู่เยอะเลย อยากจะถ่ายทอดแต่ไม่รู้ว่าจะถ่ายทอดให้ใคร ไม่มีคนมาเรียน เพราะคนไปเข้าโรงเรียนหมดแล้ว ไม่มีใครอยากจะเรียนความรู้ที่อยู่กับผู้เฒ่าผู้แก่สั่งสมมา

พอเกิดที่นี้ขึ้น ก็เหมือนเป็นจุดเริ่มต้นให้เขาเจอกัน โรงเรียนก็เหมือนกับ...เออ พอเรียน 2 เดือน เราเรียกว่าขั้นพื้นฐาน คือเริ่มทำได้ เช่น ถ้าสอนดนตรีก็จะเริ่มเล่นดนตรีได้อย่างน้อยก็สัก 3 เพลง แต่ก็ยังไม่ค่อยเก่งนักนะ หรือว่าทำตุ่งทำโต่งเนี่ยทำได้ หรือตีกลองสะบัดชัยก็จะได้แต่ยังไม่เก่งนัก ที่นี้ถ้าอยากจะเรียนขั้นสูงต้องไปเรียนกับครู ซึ่งเราอยากให้แบบเดิม เพราะว่าเดิมจริงๆ ต้องไปเรียนที่บ้านครู เพราะว่าจริงๆ เวลาที่พ่อครูแม่ครูสอนเขาไม่ได้สอนวิชาดนตรี หรือไม่ได้สอนของเล่นก็อย่างเดียว แต่เหมือนเขาจะสอนเรื่องชีวิตนะ สอนเรื่องหลักธรรมะวิธีการใช้ชีวิตวิธีแก้ปัญหาหรือว่าฝึกเรื่องความอดทน ฝึกเรื่องวินัย ฝึกเรื่องสติสมาธิ ก็จะถูกฝึกไปด้วย ฉะนั้นที่นี้ก็เหมือนขั้นพื้นฐาน ถ้าใครเรียนจบที่นี้ก็ถือว่าจบกับครูละ ก็

ไปต่อที่บ้านครู เราก็จะสนับสนุนให้ไปต่อที่บ้านครู เพราะฉะนั้นถ้าใครสนใจจริงๆ ก็สามารถเรียนได้ยาวเลยนะอะ บางคนก็เรียนยาวจนกระทั่งกลับมาเป็นครูใหม่ มาเป็นครูรุ่นใหม่ บางคนก็ไปเป็นอาชีพจริงๆ เรียนวิชาพวกนี้ต้องเรียนตลอดชีพเลยอะ ถึงจะเก่งถึงจะช่ำชองซึ่งกับมัน แต่ที่นี้ก็เหมือนเป็นจุดเริ่มต้น

ลุงอ้อย อาจารย์พอจะทราบไหมครับว่าอะไรที่เป็นเหตุจูงใจให้เขาอยากเรียนพวกนี้

อ.ชัชวาลย์ มีหลายอย่างมากเลย คือเด็กที่มาเรียนที่นี้ มีอายุตั้งแต่เล็กสุดเท่าไรนะอ้อย เล็กสุด

ป้าอ้อย 4 ขวบ

อ.ชัชวาลย์ 4 ขวบ จนกระทั่งถึง 77 ปีนะ คือมีคนหลากหลายมาก แต่ว่ากลุ่มใหญ่สุดจะเป็นประมาณ 15-25 เหตุผลมีหลายอย่างมาก เช่น พ่อแม่หนุนมาคือพ่อแม่สนใจเรื่องนี้มาก แล้วอยากให้ลูกมาเรียน อย่างนี้ก็มิ หรือว่าเด็กบางคนเคยเห็นอ้อยเคยเห็นปู่ย่าตายายทำมาแล้วสนใจอยู่ แต่ไม่รู้จะไปไปที่ไหนก็มาถามสมัคร อีกพวกคือกลุ่มครู นี่ก็มาเรียนเพื่อจะไปสอนเด็กต่อก็มี หรือบางคนมีอาชีพทางด้านหัตถกรรม ทางด้านงานศิลปะอยู่แล้ว แต่ต้องการเพิ่มเติมเพื่อเอาไปใช้ อย่างเช่นบางคนทำเครื่องเงินอยู่แต่ว่าแฟนตายไม่เป็น ก็มาเรียนเรื่องการวาดรูปเพื่อไปวาดลายใส่ลงไปในเครื่องเงินหรือบางคนมาเรียนเพราะว่าต้องการความสามารถพิเศษในการเรียน แพนต้ายูทูท อะไรประเภทนั้นก็มิละครับ หรือบางคนก็อยากมา มาเพราะว่าครูตีไซ้มาบอกว่าต้องไปเรียนนะ แล้วก็จะเป็นผลงานใส่ไว้ในอะไรนะ

Hatch-U portfolio

อ.ชัชวาลย์ ก็หลายเหตุผลผมดูแล้วหลายเหตุผลมาก แต่ว่ากลุ่มที่จะอยู่ยาวคือกลุ่มที่เด็กสนใจเอง กับกลุ่มที่พ่อแม่สนับสนุน ก็จะค่อนข้างยาวแล้วก็ต่อเนื่อง

เต้ แล้วอย่างนี้อะไรเป็นปัจจัยให้ประสบความสำเร็จในการที่ทำให้เด็กมาเรียน เพราะอย่างทางภาคอื่นๆ ของประเทศไทย เกี่ยวกับพวกวัฒนธรรมส่วนใหญ่ เด็กเขาจะไม่อยากเรียน ทำไมภาคเหนือเด็กถึงอยากเรียน

อ. ชัชวาลย์ อิม อันนี่ก็ต้องคุยยาวนะเนี่ย (หัวเราะ) ถ้าโดยสรุปนะ มันเกิดขึ้นพร้อมๆ โงงเฮียนสืบสานนะจริงๆ โงงเฮียนสืบสาน ถ้าพูดถึงกลุ่มอาจารย์ชัชหรือว่าป้าอ้อยก็ไม่ได้คิดว่าจะทำโรงเรียนนะตอนนั้น เราเพิ่งแค่จัดงาน (มูลนิธิโงงเฮียนสืบสาน) แต่มีเหตุหลายๆ อย่าง อย่างอาจารย์ชัชไปทำงานในชุมชนกับมูลนิธิโงงเฮียนสืบสานเพื่อสังคม ทำงานมายาวมากเลยนะ ข้อสรุปที่สำคัญข้อหนึ่งเลยที่ใหญ่มากสำหรับการทำงาน ก็คือการจะทำให้งานพัฒนาเกิดความยั่งยืนได้ จะต้องทำในสิ่งที่สอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรม วิถีชีวิตและวัฒนธรรม และภูมิปัญญาของเขา หมายถึงว่าเจตนาเราอยากจะทำงานพัฒนา อยากรจะช่วยเขา อยากรจะพัฒนาเขาแต่เราเอาความคิดของเราไปให้ เอาความคิดของเราเอาความต้องการของเราไปใส่ซะ ไม่ยั่งยืน

มีอยู่ช่วงหนึ่งที่มาทางเหนือ ทำงานกับสำนักงานเกษตรภาคเหนือ ไปตั้งกลุ่มไว้เต็มเลย ในยุคนั้นไฟแรงมาก อยากรจะไปเปลี่ยนความคิดชาวบ้าน อยากรไปทำอะไรกับชาวบ้านเยอะมากเลย เพราะฉะนั้นเราก็ไปยึดยึดหลายอย่างมาก พอออกมาถึงล้มหมดเลย หรือว่าบางทีก็ถูกวิพากษ์วิจารณ์หลายอย่าง ช่วงประเมินผลไปกับอาจารย์ มช. อาจารย์ธนพันธ์ เข้าไปถาม “เป็นไงพ่อ” หลังจากทำจบโครงการแล้ว เราก็เข้าไปถาม “ตอนนี้เป็นไงบ้าง” เขาก็บอก “โอ้โฮ ตอนนี้แยเลย คุณชัชตอนนี้แย” บอก “ทำไมล่ะ” “เป็นหนี้” เราก็ เอ๊ย ทำไมเป็นหนี้ “ทำไมอะพ่อ ทำไมถึงเป็นหนี้” “ก็เริ่มเป็นหนี้ตั้งแต่คุณชัชเข้ามานั่นแหละ” (หัวเราะ) ว้าว คือบางทีมันเหมือนกับเราตั้งใจดี เราเอาปุ๋ยไปให้ เราไปแลกเอาเมล็ดพันธุ์ดีๆ ไปแลกเมล็ดพันธุ์พื้นเมืองออกมา สมัยนั้นนะ เมื่อปี 2525 ครับ

อาจารย์ชัชก็อยากให้ชาวบ้านทันสมัย อยากรจะให้ชาวบ้านมีผลผลิตมากขึ้น อยากรจะให้มียรายได้มากขึ้นเศรษฐกิจดีขึ้น เขาจะได้ฐานะดีขึ้น ตามที่เราคิด เราก็ โอ้โฮ แบบไม่ได้หลับไม่ได้นอนเลยนะ ส่งเสริมกันปรากฏว่ายิ่งชาวบ้านตามเราเท่าไรก็ยิ่งเป็นหนี้มากขึ้น ก็ต้องขอโทษชาวบ้าน ขอสุมาเน้อพี่น้อง ก็หลังจากนั้นก็เริ่มปรับ มันก็เป็นส่วนทำให้เราปรับนะ ว่าการพัฒนาจะต้องตั้งอยู่บนฐานวัฒนธรรม ฐานภูมิปัญญาของชาวบ้านน่าจะเป็นเรื่องสำคัญคือความยั่งยืน อันนี้คือข้อสรุปใหญ่ของตัวเองอัน

ที่หนึ่ง แล้วช่วงจังหวะที่เริ่มจัดงานมหรสพสืบสานล้านนา ครอบรอบ 700 ปี เชียงใหม่

เชียงใหม่เป็นอาณาจักรที่ยาวมาก ตอนนี้ 713 ปีแล้ว รัตนโกสินทร์ ประมาณ 225 ปี ลำพูน 1400 ปีนะครับ เพราะฉะนั้นมันเป็นเรื่องยิ่งใหญ่มาก สมัยก่อนมาถึง เอ๊ย เจออนุสาวรีย์โออาแป๊ะ อนุสาวรีย์สามกษัตริย์ เด็กๆเขาล้อกันว่าโออาแป๊ะ (หัวเราะ) พญามังราย ไครยะพญามังราย เพราะเราไม่เคยเรียนในวิชาประวัติศาสตร์ใช้ใหม่ ส่วนใหญ่เราก็จะได้เรียนกันแต่พ่อขุนรามคำแหงมหาราช แล้วก็มาอยุธยาใช้ใหม่ มากรุงธนบุรีรัตนโกสินทร์ไม่เคยได้ยินเรื่องพญามังราย มาถึงนี้ โอ้โฮ เป็นความยิ่งใหญ่มาก ตอนครอบรอบ 700 ปีเชียงใหม่เป็นกระแสทำให้เกิดการเรียนรู้เรื่องประวัติศาสตร์ของเชียงใหม่เยอะมากเลย ว่าเชียงใหม่เกิดขึ้นยังไง เกิดอาณาจักร 2 อาณาจักรก็เริ่มเข้าใจ ปะติดปะต่อภาพได้ เดิมมีอาณาจักรหริภุญชัยคือลำพูนตอนนี้กับโยนกนาคนครแถบเชียงแสน เป็นอาณาจักรใหญ่ 2 อาณาจักร แล้วพญามังรายอยู่ที่โยนกนาคนคร เป็นใหญ่อยู่แล้วก็รุ่งเรืองขึ้นมา เก่งกล้าสามารถขึ้นมาที่ยกพลมาตีเมืองข้างสร้างเมืองข้างตลอดทางของการยกทัพมาเพื่อที่จะตีลำพูนนะครับ แต่การตีลำพูนใช้วิธีส่งไส้ศึกเข้ามา คนเดียวคือไอ้ฟ้า ไอ้ฟ้ามาอยู่ที่ลำพูนอยู่ 5 ปีเท่านั้นเองสามารถทำให้เกิดความเดือดร้อนทั่วลำพูนเลย มาเป็นที่ปรึกษาษัตริย์ลำพูน ไส้ศึกนะ จนกระทั่งระส่ำระสายไปหมดเลย ในที่สุดพญามังรายก็ยึดลำพูนได้โดยไม่ต้องรบเลย เห็นไหม เก่งมากเลยนะ

หลังจากยึดลำพูนได้แล้วก็เริ่มมาสร้างเวียงกุมกาม สร้างเวียงกุมกามเสร็จก็เริ่มรวมอาณาจักรซึ่งเดิมอาณาจักรล้านนาเราไปถึงประเทศพม่าทางแถบฉาน ไปถึงสิบสองปันนา ไปถึงหลวงพระบางนะครับ เพราะฉะนั้นอาณาจักรล้านนากว้างมากเลย ก็เป็นเมื่อ 713 ปีที่แล้ว สร้างเมืองเชียงใหม่ขึ้นมาคล้ายๆ เป็นเมืองหลวงของอาณาจักรล้านนา แล้วก็เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน เราถูกพม่ายึดไป 200 กว่าปี หลังจากนั้นก็กอบกู้มาได้ในสมัยพระเจ้าตาก ทางนี้ไปร่วมมือกับพระเจ้าตากแล้วก็ไล่พม่าออกไป หลังจากนั้นก็ต่อเนื่องมาจนกระทั่งถึงรัชกาลที่ 5 นี้เอง เราถึงรวมเป็นสยาม หมายถึงว่า

ในก่อนสมัยรัชกาลที่ 5 ยังเป็นล้านนาอยู่ ภาษาราชการยังเป็นภาษาล้านนาอยู่ ทุกอย่างปกครองโดยเจ้าผู้ปกครองนครอยู่แถบนี้ทั้งหมด เพิ่งมาเปลี่ยนเป็นข้าหลวง ส่งข้าหลวงมาเมื่อรัชกาลที่ 5 นี้เองนะครับ รัชกาลที่ 5 ก็มีสิ่งเปลี่ยนแปลงเยอะมากเลย หลังจากนั้นก็ตามประเทศไทย ก็เป็นประเทศไทย คือตามเมืองหลวง ตามกรุงเทพ เช่น ภาษา เดิมทางนี้เรียนภาษาล้านนาก็เปลี่ยนมาเป็นเรียนภาษาไทย เผาคัมภีร์โบราณทั้ง บังคับให้เรียนภาษาไทย สมัยแรกๆ ทางนี้ก็ต่อต้านเยอะมาก มีการเผาโรงเรียนก็มี หรือว่ามีครูบาศรีวิชัยที่ถูกบังคับให้ต้องเปลี่ยนไปตามคณะสงฆ์จากกรุงเทพฯ แต่ทางนี้เขาก็มีคณะสงฆ์ สมัยก่อนเชียงใหม่มีนิกายเยอะมาก เกือบ 30 นิกาย เป็นนิกายพื้นบ้าน วัดป่าแดง วัดปางยางคก วัดอะไรต่ออะไรเยอะแยะไปหมดเลย นี่ก็เป็นเรื่องวัฒนธรรม เป็นเรื่องการปรับเปลี่ยนการปรับตัวทางวัฒนธรรม ซึ่งตอนหลังก็พยายามฟื้นกันขึ้นมา

ครบรอบ 700 ปีเนี่ย คือการปลูกเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ความรู้สึกเป็นคนท้องถิ่นหรือว่าเป็นล้านนาก็สูงขึ้น ก็เกิดกระแสนี้โดยทั่วไปของกลุ่มหลายองค์กรมาก อีกส่วนหนึ่งก็คือว่าพ่อครูแม่ครูคนที่มีความรู้มีอยู่โดยทั่วไปอยู่แล้ว แต่ว่าเหมือนก้อนหินทับหญ้าไฉน่ะ ไม่รู้จะยกตัวอย่างอะไรดี หญ้าที่เคยเขียวถูกก้อนหินทับไว้ เป็นยังไงครับเคยเห็นไหม ก็จะเหลืองๆ หงอยๆ ถูกทับไฉน่ะมันไม่ตายแต่มันไม่โต ที่นี้เหมือนยกก้อนหินออก เป็นจังหวัดเชียงใหม่ 700 ปี เริ่มจัดงานสืบสานล้านนา แล้วตั้งโฮงเฮียนสืบสาน ทุกคนก็มีพื้นที่ได้แสดงออก ได้เอาความรู้มาถ่ายทอดกันได้อะไรต่อมิอะไร ฉะนั้นทุกคนก็พร้อมที่จะขึ้นมา

คงอย่างนี้ละมังเป็นปัจจัยอย่างนี้ อันแรกเกี่ยวกับข้อสรุปเรื่องงานพัฒนา เรื่อง 700 ปีเชียงใหม่ เรื่องความรู้ของพ่อครูแม่ครู แล้วก็สุดท้ายก็คงเป็นเรื่องของจิตอาสา คิดว่าเป็นเรื่องอาสาสมัครมาช่วยกันฟื้นฟูวัฒนธรรมตรงนี้เป็นสิ่งที่น่าจะทำให้เกิดกระบวนการสืบสานที่สำคัญ เข้าใจว่าภาคอื่นก็น่าจะคล้ายๆ กันนะ น่าจะมีอยู่บ้าง

ลุงอ้อย คงน้อย ไม่ค่อยชัดเจนเท่า

เต้ ไม่ค่อยประสบความสำเร็จเท่าของทางภาคเหนือ

อ.ชัชวาลย์ คือที่นี้เนื่องจากว่ามีโรงเรียนนี้ โรงเรียนก็จะเป็นจุดเชื่อมโยงช่วยเชื่อมโยงทุกฝ่ายเข้ามา เพราะฉะนั้นโรงเรียนก็จะสัมพันธ์กับทุกๆ เครือข่าย ไม่ว่าจะเป็นสลา เมื่อก่อนก็อยู่ตัวใครตัวมัน หลังจากที่เรามาจัดงานด้วยกันแล้วก็มีโฮงเฮียนสืบสาน สลากก็เริ่มมารวมตัวกันเป็นชมรมสลาพื้นบ้านล้านนา ตอนนั้นก็จดทะเบียนเป็นมูลนิธิ มูลนิธิเพื่อสลาล้านนา ก็มีสมาชิกเป็นร้อยๆ คนนะครับ หรือช่างขอเมื่อก่อนก็อยู่ตัวใครตัวมัน เมื่อก่อนออกช่อง 8 พวกเราเคยดูช่อง 8 ใหม่ ทันช่อง 8 ถ้าปางใหม่ ไม่ทันแล้วนะ สมัยก่อนขอออกเยอะมากเลย เพราะว่าช่วงยุคนั้นดังมาก ต่อมาเมื่อดนตรีสมัยใหม่เข้ามา ซอกก็ถูกตัดออกจากช่อง 8 เมื่อก่อนสถานีวิทยุเกือบทุกสถานีมีซอก ตอนนี่

ก็ถูกไล่ออกหมดเลย เขาบอกไม่มีสปอนเซอร์ (หัวเราะ) เขาว่าอย่างนั้นนะ ตอนหลังเขาก็เลยมารวมตัวกันเป็นชมรมสืบสานตำนานปี่ซอก ตอนนี้เป็นสมาคม นะครับ สมาคมสืบสานตำนานปี่ซอกเขาก็เริ่มมีพื้นที่มากขึ้น ทุกคนให้การยอมรับมากขึ้น อย่างนี้เป็นต้น มีกลุ่มเครือข่ายที่เรียกว่ากาดมั่วพ่อค้าแม่ค้าขายของพื้นเมืองก็รวมกันแล้วก็ไปออกร้านด้วยกันอะไรอย่างเนี่ย เป็นของพื้นบ้านพื้นเมือง หรือว่าคนที่สนใจเรื่องภาษาล้านนาก็รวมตัวกันเป็นชมรมโบราณ ตอนนี่รวมตัวกันเป็นชมรมปักขทีนล้านนา ผลิตปฏิทินออกมาน่าสนใจมาก น้อยๆ

ช่วยเอาปฏิทินมาให้ดูสักชุดได้ไหม เป็นปฏิทินเวอร์ชันล้านนา

ตอนนวัฒนธรรมล้านนามีเสน่ห์ตรงที่เขารักชาติวัฒนธรรมไว้ แล้วก็อยู่ร่วมกับสังคมสมัยใหม่นี้แหละ เป็นลักษณะอยู่ร่วม ตอนนี่เวลาจะขึ้นบ้านใหม่หรือว่าจะทำอะไรบนผืนแผ่นดินนี้จะต้องบอกกล่าว เขาเรียกท้าวทั้งสี่หรือท้าวตรงคบาลทั้งสี่ พวกเราอาจจะงงนิดนึงแต่ถ้าถ้าโดยสรุปโดย

ภาษาอ.ซซ เป็นภาษาสมัยใหม่ก็คือว่าก่อนจะทำอะไรกับดินก็ต้องบอกโลกก่อน บอกจิตวิญญาณของโลก แต่คนทางนี้เขาจะพูดเป็นเรื่อง มีพระอินทร์นะครับเป็นประธาน แล้วก็ท้าวจตุรงคบาลดูแลโลกอยู่สี่ทิศ แล้วก็แม่ธรณีหมายถึงว่าก่อนจะทำอะไรบนดินก็บอกกล่าวกัน เป็นการแสดงความเคารพต่อโลก ดินเนี่ยก็ไม่ใช่มีแค่นิโตรเจน ฟอสฟอรัส โปแตสเซียม แต่ดินมีแม่ธรณีด้วย คือไม่ใช่แค่วัตถุนะ มีมิติทางจิตวิญญาณอยู่ด้วย อันนี้สำคัญมากเลย ซึ่งคนสมัยใหม่จะเข้าถึงตรงนี้ยากมาก มิติเรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญ เพราะสำหรับทางนี้แล้ว ชาวไซโหม คนสมัยก่อนไม่ใช่มีแค่คาร์โบไฮเดรต มีแม่โพสพด้วยนะ ก็จะสอนกันว่า ลูกกินข้าวให้หมดนะลูก ไม่งั้นเดี๋ยวจะบาป แม่โพสพจะโกรธ ทางนี้เชื่อว่าแม่โพสพหรือข้าวมีบุญมากกว่าพระพุทธรูปเจ้าด้วยซ้ำไป เพราะฉะนั้นถ้าเราศึกษาลึกลงไปในพื้นฐานเรื่องพวกนี้ จะเห็นเลยว่ามันเป็นการให้คุณค่าต่อธรรมชาติให้คุณค่าต่อดินให้คุณค่าต่อข้าวให้คุณค่าต่อป่า ป่าก็มีเทพารักษ์มีเจ้าป่า น้ำก็จะมี...เห็นในทีวีไหมครับมีพิธีขอคุณแม่น้ำ มีพิธีสูมาแม่น้ำ ขอโทษที่ทำให้แม่น้ำสกปรก ที่ทำอะไรลงไปในแม่น้ำสูมาก่อนช่วงประเพณีเป็ง คืออันนี้เป็นเรื่องการเชื่อมโยงระหว่างตัวเรากับธรรมชาติินะนะ มิติของภูมิปัญญาจึงมีความสำคัญตรงนี้แหละ คือกำลังจะบอกว่ามนุษย์กับธรรมชาติอยู่กันยังไง เขาจะอธิบายความสัมพันธ์อันนี้ คือจะปฏิบัติต่อดินยังไง จะปฏิบัติต่อน้ำยังไง จะปฏิบัติต่อป่ายังไง จะปฏิบัติเรื่องนั้นเรื่องนี้อย่างไร เรื่องธรรมชาติ เป็นเรื่องของการแสดงความเคารพและอ่อนน้อมต่อธรรมชาติ อันนี้เป็นหลักใหญ่ของมิติทางวัฒนธรรมทางนี้

อันที่สองคือเรื่องการอยู่ร่วมกันแบบพี่น้อง คือการเคารพในคนไม่รู้ว่าเรียกว่ายังไง การเคารพในคน ตอนหลังๆ นี้สังเกตเลยว่าการเคารพในคนเราน้อยลงไหม (หัวเราะ) อ้าว คุณปฏิบัติหน่อย ของขมรมปักขินเขาทำขึ้นมา เป็นการคำนวณปฏิทินขึ้นมาใหม่เลย อันนี้เป็นรูปของพญาตีโลกราชตอนนี้กำลังครบรอบ 600 ปีของพญาตีโลกราช กำลังมีงานเยอะแยะไปหมดเลยในเชียงใหม่ ยกตัวอย่างวันนี้นะครับ “วันเสียว” ประจำเดือน เดือนนี้คือเดือนอะไร พุทธศักราชถูกไหมอะ เดือนที่นะครับ เดือนที่เนี่ยครับคือวันอังคาร ฉะนั้นวันอังคารเขาไม่ทำอะไรที่เป็นมงคลเด็ดขาดเลย คนทางนี้นะ เพราะ

ตรงกับวันเสียว (หัวเราะ) หรือว่าถ้าเดือน 3 คือวันเสียว คือวันพฤหัสบดีกับวันเสาร์ แล้วก็เดือนยี่เสียวอังคาร เขาจะจำกันไว้หมดเลย ถ้าเราจะทำอะไรเขาจะมีระบบวัน เพราะฉะนั้นจะแต่งงานต้องวันหัวเรียงหมอนนะครับ จะขึ้นบ้านใหม่วันไหน จะเปิดร้านค้าวันไหน เขาจะมีระบบแล้วคำนวณอยู่ในนี้หมดเลยนะครับ นี่วันลิตดาดีดี วันแก้ก่องนี้ห้ามเผาศพเด็ดขาดอะไรอย่างนี้นะ เป็นการคำนวณขึ้นมาใหม่ แล้วบอกรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องวันเวลาทั้งหมดเลย เป็นระบบวันเวลาอีกชนิดหนึ่ง เดือนทางนี้ต่างจากเดือนทางภาคกลางประมาณ 3 เดือน อย่างตอนนี้ประมาณเดือนยี่ครับ คือเดือน 2 เดือน 3 กำลังจะเข้าเดือน 3 ทางภาคกลางเดือนอะไร พุทธศักราชเดือน 11 ใช้ใหม่ห่างกันเยอะนะ

พีทิง เดือนสากลหรือว่าเดือนจันทรคติ

อ.ซซวาลย์ เดือนสากลนี่เดือน 11 ใช้ใหม่ ถ้าเป็นเดือนไทยเป็นเดือนอะไรครับ

Hatch-U 12

อ.ซซวาลย์ เดือน 12 ถ้าเป็นเดือนทางนี้เป็นเดือนยี่ เดือนยี่คือเดือน 2 ต่างกันประมาณ 2-3 เดือน แล้วก็จะมีระบบพวกนี้ อย่างนี้เป็นต้น ตอนหนึ่งก็คือว่าเรื่องตัวภูมิปัญญาอีกอันหนึ่ง นอกจากเรื่องระหว่างภูมิปัญญาเป็นการอธิบายเรื่องเรากับธรรมชาติ ผมอยากให้คุณอันนี้นิดหนึ่ง ไม่รู้ทันไหมนะ มีเวลาสักนิดหน่อยนะ

อันที่สองนอกจากธรรมชาติแล้ว คือความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน ความรู้ในการจัดความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคนของเราน้อยลงเยอะมากในปัจจุบัน คือเราอยู่ด้วยกันมากขึ้น แต่คนเมื่อก่อนจะละเอียดแล้วปราณีดีมากในการจัดการอยู่ร่วมกันของคน ยกตัวอย่างเช่นระบบเครือญาติ มีระบบที่ชัดเจน ทางล้านนาจะมีแก๊ผี (หัวเราะ) แก๊ผีคือผีบรรพบุรุษเป็นแกนกลางนะครับ พวกเรามีใครไปไหว้เซ่งเม้งบ้างไหม นั่นคือผีบรรพบุรุษะของทางไทยมีไหมครับ ของทางไทยไปไหว้ปู่ย่าตายายประมาณสงกรานต์ประมาณนี้ใช้ไหม ทางนี้เขาเข้มข้นเรื่องนี้พอสมควร เพราะฉะนั้นระบบเครือญาติจะมีผีบรรพบุรุษเป็นแกน แล้วมีแก๊ผีคอยทำหน้าที่เชื่อมโยง เพราะ

ฉะนั้นเวลาจะมีงานแต่งงานมีงานขึ้นบ้านใหม่มีงานอะไร คนป่วยคนได้รับอุบัติเหตุ ใครต่อใครในเครือญาติจะเป็นระบบที่ช่วย ใครจะทำนา ระบบการเอามือเอาร่วมกันจะเกิดขึ้นแบบมหาศาลมาก แล้วมีข้อบังคับอยู่ว่า ของผีบรรพบุรุษนะครับ บอกว่า 1.ในตระกูลเดียวกันห้ามทะเลาะกัน ถ้าทะเลาะกันผีบรรพบุรุษจะโกรธ 2.ห้ามแต่งงานกัน ในตระกูลเดียวกันในเครือญาติเดียวกันห้ามแต่งงานกัน ฉะนั้นก็ต้องแต่งต่างเครือญาติลูกใหม่ครับ พอแต่งต่างเครือญาติ การแต่งงานก็คือระบบเชื่อมโยงระหว่างตระกูลกับตระกูล เวลาแต่งงานไม่ใช่เป็นเรื่องของเราสองคนเท่านั้น แต่เป็นเรื่องผู้ใหญ่แล้วต้องทำพิธีไหว้ผีปู่ย่า ซึ่งแต่ละที่ก็จะแตกต่างกันไป พวกนี้เป็นเรื่องที่อยู่เบื้องหลัง ซึ่งพวกเรามากจะมองไม่เห็นแต่เขาจะทำพิธีกรรมเหล่านี้ก่อนเสร็จเรียบร้อย ละ ส่วนรดน้ำสังข์ส่วนกินเลี้ยงเป็นเรื่องข้างหน้า เป็นเรื่องข้างที่มองเห็นเฉยๆ แต่ข้างหลังมีกระบวนการเยอะมากเลย ถ้าเป็นสมัยก่อนนี่หนักกว่านี้อีกนะครับ พอจะแต่งงานกัน เขาจะต้องไปสืบชะตาตระกูลนี้เป็นยังไง แล้วจะต้องส่งคนไปดูกันนะ ตระกูลนี้เป็นยังไงเป็นผีอะไร ผีอะไรคือผีปอบนะฮะ มันมีตระกูลสายตระกูลเรื่องนั้นเรื่องนี้ มีความเชื่ออยู่หลายอย่าง ฐานะดีไหม ซี้เกียจไหม เกเรไหม เป็นอย่างนั้นเป็นอย่างนี้รีเปล่า จะมีการไปสืบกันอย่างนี้เป็นต้น

(ดู powerpoint ที่อาจารย์เตรียมหาประกอบกัน)

อ.ชัชวาลย์ มีเรื่องระบบการดูแลกัน การเอามือเอาร่วมกัน การช่วยเหลือเกื้อกูลกันเป็นเรื่องใหญ่มากนะ การอยู่ร่วมกัน อยากให้ดูเพราะว่าอาจจะทำให้เข้าใจพื้นฐานเรื่องนี้มากขึ้น ให้ดูนิดเดียวเร็วๆ เนอะ คือว่าอันนี้โดยฐานระบบของชุมชนอยากจะทำให้พวกเราเห็นภาพว่า ถ้าเราอยากเข้าใจวัฒนธรรมวิถีชีวิต เราคงต้องเข้าใจเรื่องระบบนิเวศ เพราะว่าวัฒนธรรมคือวิถีชีวิตที่อยู่ในระบบนิเวศหนึ่งๆ นะครับ ฉะนั้นเมื่อเปลี่ยนวิถีเมื่อเปลี่ยนระบบนิเวศ ก็จะเป็นอีกแบบ ระบบวัฒนธรรมเป็นระบบความสัมพันธ์ของชุมชนกับระบบนิเวศ มีพลวัตไม่หยุดนิ่ง แล้วก็มีความหลากหลาย ความหลากหลาย

เกิดจากอะไร เกิดจาก 2 อย่าง คือหนึ่ง ระบบนิเวศของสังคมไทยเราหลากหลายมาก คือเขตที่สูงทางเหนือ เราอยู่ทางเขตที่สูงเนอะ ภาคกลางเป็นที่สูงต่อจากเทือกเขาหิมาลัย ทางเหนือเป็นเขตต้นน้ำปิง วัง ยม น่าน ไปยังกก อิน ถ้าเป็นตรงกลางเป็นที่ราบลุ่มเจ้าพระยา ทางใต้ก็เป็นทะเล เพราะฉะนั้นวิถีชีวิตก็จะต่างกันไปเลย วัฒนธรรมก็จะต่าง

อีกส่วนหนึ่งก็คือกลุ่มชาติพันธุ์ เรามีไม่กี่กลุ่มชาติพันธุ์รู้ใหม่ครับ ประเทศไทยมีกลุ่มชาติพันธุ์มากกว่า 60 กลุ่ม อยากให้พวกเราไปดูแล้วตอนหลังเนื่องจากเราพยายามทำให้กลายเป็นแค่หนึ่ง คือกลายเป็นไทยอย่างเดียวอย่างอื่นก็เลยหายหมดเลย คนก็เลยไม่กล้าพูดภาษาอื่น เพราะฉะนั้นภาษาเลยหายหมด ฉะนั้นช่วงนี้จะสังเกตุว่ามีความพยายามมีการฟื้นฟู เราจะเห็นมีกลุ่มเยอะแยะไปหมดเลย แล้วก็ชุมชนเหล่านี้ก็มีการแลกเปลี่ยนกัน อยากให้เห็นอีกอัน คือเวลาชุมชนไปตั้งอยู่ในระบบธรรมชาติ เขาจะเรียนรู้ 2 อย่างที่สำคัญ ซึ่งวิชาเหล่านี้หายไปจากระบบการศึกษาไทย หนึ่งคือระบบที่เรียกว่าองค์ความรู้เรื่องระบบนิเวศ ตอนนี้อย่าให้พวกเราเดินบริเวณแถวนี้พวกเรารู้จักต้นไม้ทุกต้นไหม ไม่รู้แน่ๆ ที่บ้านล่ะรู้ใหม่ครับ รู้จักต้นไม้ที่บ้านบ้างไหม นิดหน่อยนะ เพราะความรู้เรื่องระบบนิเวศ ชาวบ้านสอน อ.ชัชวาลย์ ถ้าคุณไม่รู้จักต้นไม้คุณจะใช้ประโยชน์จากต้นไม้ไม่ได้เลย ถ้าคุณไม่รู้ว่ามีต้นไม้มันมีสรรพคุณยังไง คุณก็ไม่สามารถใช้มันทำยาได้ใช้ไหม ต้นไม้นี้มีประโยชน์ยังไง ถ้าไม่รู้จักเราก็ใช้ไม่ได้ เช่นไม้ไผ่ ^(ย้อมสี) สมุนไพร ยางรักอะไรพวกนี้ต้องรู้จักก่อนจึงจะใช้ประโยชน์ได้ แต่ว่าองค์ความรู้เรื่องระบบนิเวศหายไป ซึ่งเดิมมันเป็นเรื่องสำคัญมาก จำเป็นจะต้องฟื้นฟู แล้วในฐานของภูมิปัญญาเราจำเป็นจะต้องฟื้นฟูเรื่องนี้ อันที่สองก็คือการใช้ประโยชน์เมื่อเราเรียนรู้ธรรมชาติแล้วจึงจะใช้ประโยชน์จากธรรมชาติอย่างยั่งยืนได้ บางครั้งเราทำลายธรรมชาติโดยไม่รู้ตัวเพราะว่าเราไม่รู้จักรั้วกันนะ

พอเรามาพูดถึงเรื่องวิถีชีวิต วิถีชีวิตมีอะไรบ้าง สำหรับอ.ชัชวาลย์ คือว่าอย่างน้อยเรารู้จัก 4 อย่าง ถ้าเราจะไปไหนชุมชนไหนหรือเราจะดูในกรุงเทพฯ ก็ได้นะ หรือที่ไหนก็ตามเราอยากรู้ว่าวิถีชีวิตของคนที่นี่เป็นยังไง ก็ดูตรงนี้ครับว่าที่นั่นมีประวัติศาสตร์เป็นมายังไง มีความเชื่ออะไรอยู่

เขามีความเชื่ออะไรอยู่ซึ่งความเชื่อจะสะท้อนออกทางพิธีกรรม ประเพณี พิธีกรรม เขามีอะไรอยู่เราไปดูได้ไหมนะฮะ อันที่สองคือเขาทำมาหากินอะไร อะไรคือแบบแผนการผลิต ทำมาหากินก็ประเภทว่าไปทำมาแล้วจึงได้กินใช้ใหม่ กับอีกอันหนึ่งคือมันมีอยู่แล้วแล้วไปทำมาหากิน มีอยู่สองอย่างนี้แหละโดยทั่วๆ ไป อีกอันคือเรื่องการจัดการทรัพยากรธรรมชาติดิน น้ำ ป่า ซึ่งเป็นเรื่องใหญ่มาก กับอีกอันเรื่องระบบความสัมพันธ์ของคนว่าเขาอยู่กันยังไง ผู้นำ เครือญาติ กลุ่มองค์กรต่างๆ เขาอยู่กันยังไง นะ เราก็จะดูวิถีชีวิต 3-4 ด้านนี้แหละ

ถ้าไปโดยเร็วนะ เมื่อกี้เล่าให้ฟังไปแล้วว่า หลักใหญ่ของหลักคิดปรัชญาของในเรื่องความเชื่อของสังคมเราที่เป็นฐานใหญ่เลยคือการเคารพธรรมชาติ เคารพคน และที่สำคัญอีกอันหนึ่งก็คือการพึ่งตนเอง แล้วก็พึ่งซึ่งกันและกัน คือไม่ใช่พึ่งตนเองอย่างเดียวแล้วเอาตัวรอด แต่มีลักษณะพึ่งตนเอง แล้วก็พึ่งซึ่งกันและกันด้วยใช้ใหม่ครับ มีการเอามือเอาริ้ว ตอนหลังการเอามือเอาริ้วการลงแขกในงานเกษตรเริ่มลดลง น้อยลงเพราะมีเทคโนโลยีมากขึ้น แต่ตอนหลังเรายังพบว่ามีการช่วยกันในงานแต่งงาน งานบวช งานขึ้นบ้านใหม่ ยังช่วยกันอยู่ไหม กรุงเทพฯ ยังช่วยกันอยู่ไหมครับ เวลาขึ้นบ้านใหม่ยังเอามาช่วยกันอยู่ไหม เอานาฬิกาไปให้ เอาตุ๊กตาไปให้ เอาสตางค์ไปทำบุญยังมีอยู่หรือเปล่า ลดน้อยลงใช้ใหม่ แต่ก็ยังมีอยู่บ้าง แถวนี่ก็ยังมีหนาแน่นอยู่ครับ

เรื่องธรรมชาติที่ว่า บางทีเรามองดูเฉยๆ จะไม่เห็นระบบการจัดการที่ชัดเจนของชาวบ้าน อันนี้ขออยู่หลายปีถึงเริ่มเห็นว่า โอโฮ มันเป็นระบบที่น่าสนใจมากเลยว่าเขาจัดการได้ลงตัวมากๆ เลย ทำยังไงเนี่ย อันนี้เป็นแพทเทิร์นแบบทางเหนือ เราจะเห็นว่าทางเหนือมีพื้นที่สูง 60% ที่ตอนประมาณ 30% แล้วก็ที่ราบลุ่มประมาณ 10% ที่ราบลุ่มเขาก็ทำนาแล้วระบบทำนาต้องใช้ระบบเหมืองฝายเพราะที่เป็นที่ราบเอียงอยู่ ที่ตอนก็จะทำไร่ทำสวน ถัดไปเป็นป่าใช้สอยแล้วก็ป่่าต้นน้ำ เป็นแพทเทิร์นที่เขาจัดระบบการจัดการ ของทางเหนือครับ ทางใต้ก็มีระบบทะเลเข้ามาเพิ่ม มีทะเล มีป่าพรุ ป่าชายเลน อันอื่นก็อาจจะคล้ายๆ กับทางเหนือ เพราะว่า

เป็นต้นน้ำลำธารเหมือนกัน แต่ว่าทางภาคกลางก็ไปอีกแบบหนึ่ง ภาคกลางเป็นประเภทราบแบนแต่แต่เรียกอย่างนั้นเนอะ มีไร่มีสวนมีทุ่งนามีปลาก็เป็นระบบแบบทางภาคกลางของเราเนาะ คือถ้าเราเข้าใจระบบนิเวศระบบธรรมชาติอย่างนี้ เราจะเข้าใจวิถีชีวิตของคนเลยว่า เขาเป็นยังไงเขาอยู่ยังไง คนที่อยู่บนดอนก็มีวิถีแบบหนึ่ง คนที่อยู่ที่ราบก็มีวิถีแบบหนึ่ง คนที่อยู่ชายทะเลก็จะมีวิถีอีกแบบหนึ่ง

ระบบความสัมพันธ์จะเริ่มจากญาติ เครือญาติแล้วมาดองกันจากเครือญาติก็จะช่วยเหลือกันดูแลกัน แต่ว่าจะมีระบบอื่นๆ เข้ามาช่วยด้วย กรรมการวัด เหมืองฝาย ฌาปนกิจ แม่บ้าน หนุ่มสาวอะไรอย่างนั้นนะ แล้วก็ยังมีผู้นำต่างๆ ที่เข้ามาคอยช่วยดูแลกัน อันนี้เป็นระบบเดิมที่เราเคยมีอยู่ครับ อันนี้ถ้าเล่าก็จะยาวไปครับที่อ้อย (หัวเราะ) แต่ว่าสิ่งเหล่านี้ที่บอกเมื่อกี้เนี่ย สิ่งที่เกิดขึ้นก็เปลี่ยนแปลงไปเยอะมาก เปลี่ยนแปลงจากอะไรครับ โดยสรุปสั้นๆ คือยุคล่าอาณานิคมใช้ใหม่ สมัย ร.4 เข้ามาตัดไม้สัก ตัดไม้สักในพม่าแล้วก็มาตัดไม้สักที่เชียงใหม่หมดเลย ไปทำสนธิสัญญาเบอร์รี่ แล้วก็ตัดไม้สักเอาตีบุกไป หลังจากนั้น พอ ร.5 ก็เริ่มมีการปฏิรูปการปกครอง การพัฒนาประเทศไปตามตะวันตกมากขึ้นใช้ใหม่ มีความทันสมัยหลายเรื่องเข้ามา แล้วก็เข้ามาสู่ยุคทศวรรษแห่งการพัฒนา คือแผนพัฒนาฉบับแรกสุดเลย ซึ่งทำโดยใครฮะ เป็นการวิจัยของ IMF กับ World Bank มาทำให้แล้วก็ประเทศไทยใช้โดยไม่มีการแก้ไขเลยนะ ในยุคนั้นนะ 2504 พวกเราจำเรื่องผู้ใหญ่ลีตีสถิตถองประชุมได้ไหม นั่นแหละก็เป็นยุคเริ่มต้นของการพัฒนาตั้งใจจะเป็นประเทศอุตสาหกรรม พัฒนาเราให้เป็นอุตสาหกรรม หลังจากนั้นก็มีเรื่องประชาธิปไตยเรื่องฟองสบู่แตกตามมามากมาย เราก็มีโลกาภิวัตน์มีทุนนิยมอะไรเข้ามาปะทะสังสรรค์กับชุมชนท้องถิ่นที่เป็นประวัติศาสตร์ ศาสนา วัฒนธรรม คุณค่าและจิตวิญญาณ ก็เป็นการปะทะสังสรรค์กันอย่างต่อเนื่อง ผ่านกระบวนการหลายๆ กระบวนการ นี่คือนวัตกรรมที่เราเจอตอนนี้

เดิมนะมีเรื่องเคารพธรรมชาติใช้ใหม่ ตอนนี่เราก็อาชนะธรรมชาติ แปลธรรมชาติให้เป็นทุน อันนี้คือความคิดใหม่ ปรัชญาใหม่ แข่งขันเสรีนะ

ครับ ซึ่งเมื่อก่อนเราเน้นช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ปัจจุบันก็เน้นปัจเจกเน้นบริโคนิยม สมัยก่อนก็เน้นพึ่งตนเอง ตอนนี่ก็ต้องบริโคน ต้องซื้ออะฮะถึงจะเท่า การผลิตก็เป็นเกษตรแผนใหม่ผลิตเพื่อขาย ลงทุนอะไรอย่างเนี่ย ทรัพยากรก็จะ เป็นสัมปทานป่าบ้าง สัมปทานสวนป่าบ้าง ธุรกิจที่ดินบ้าง ภาษีน้ำบ้าง ตอนนี่ก็เริ่มมีบริษัทจัดการน้ำ ระบบความสัมพันธ์ก็เปลี่ยนไป เป็นปัจเจกตัวใครตัวมันและแข่งขัน นี่คือนี่ที่เกิดขึ้นในบ้านเราเพราะฉะนั้นก็จะเกิดภาพอย่างนี้ตามมานะ อันนี้ผมจินตนาการแบบ (หัวเราะ) ประมาณนี้ละครับ เราก็จะเจอต่อหัวโล้นนะ ปลุกกะหล่ำขายปลุกอะไรต่อมิอะไร เราจะโทษชาวบ้านตรงๆ เลยได้ไหม ชาวบ้านถาม เอ้ เมื่อกะหล่ำผมก็ไม่ได้ทำนะ ปุยผมก็ไม่ได้ผลิตเองนะ ฉะนั้นสิ่งต่างๆ ก็เริ่มเป็นความทันสมัยที่เข้ามา แต่ว่าความทันสมัยก็เข้ามาพร้อมๆ กับการดูทรัพยากรธรรมชาติไปด้วย ก็เกิดผลกระทบต่อชุมชนเยอะแยะ ธรรมชาติถูกทำลาย เสื่อมโทรม มีเกษตรแผนใหม่ลงทุนสูง มีผลกระทบต่อดินต่อป่า มีวัฒนธรรมบริโภค แข่งขันกันตัวใครตัวมัน หรือการศึกษาสมัยใหม่ด้วยนะครับ ตอนนี่ไม่น่าเชื่อนะ ชาวบ้านพูดถึงเรื่องการศึกษามากขึ้น เพราะว่าตอนนี่เป็นหนี้มากขึ้นจากการศึกษา หนี้สินการศึกษาเริ่มพอกๆ กับหนี้สินการเกษตร แล้วพอลูกๆ เรียนแล้วไม่กลับบ้าน อันนี้เป็นเรื่องใหญ่มากเลย

ก็มีหลายๆ อย่าง แต่ยังไงก็ตามพบว่าฐานความรู้เดิมในส่วนของ การ... ก็ไม่ได้หยุดนิ่งหรือถูกทำลายแบบหนักอย่างที่ว่า ก็เริ่มมีการฟื้นตัวของเรื่องเกษตรผสมผสาน เกษตรอินทรีย์เกษตรปลอดภัยพวกนี้เราก็ได้ยินเยอะใช้ไหมครับ เกษตรพอเพียง เกษตรพึ่งตนเองก็เกิดขึ้นเยอะ เรื่องป่าชุมชนการดูแลป่าก็เกิดกระแสใหญ่ มีหลายชุมชนมาก ปี 31 เราพบป่าชุมชนแห่งแรกของประเทศไทย ตอนนี่เป็นหมื่นๆ แห่งแล้วใช้ไหม ฮะ หรือเมื่อก่อนอาจารย์ชัชไปเจอกับผู้นำเกษตรกร 2 คนคือ ลุงชาติ มาระแสง กับพ่อมหาอยู่ สุทรชัย ที่อีสานทำเรื่องเกษตรผสมผสาน ตอนนี่น่าจะ มีเป็นหมื่นคนนะ ผมว่า การขยายก็ขยายตัวเยอะมากนะครับ หรือการดูแลสุขภาพองค์กรวม ตอนนี่มีเรื่องโหนด พวกเราเคยได้ยินไหมเรื่องโหนดชุมชน เริ่มมีการเสนอเรื่องโหนด เชิญครับ

พี่ฝ่าย ขอโทษค่ะ ตะก็เห็นว่ามีเรื่องการจัดการทรัพยากรแล้วมีคำว่าป่าผู้หญิงกับป่าผู้ชาย ก็เลยสงสัยว่าเป็นยังไง

อ.ชัชวาลย์ อ้อ เรื่องป่าชุมชนมีชื่อเรียกมากมายเลยนะครับ เราเรียกว่าป่าชุมชน แต่ชาวบ้านเรียกว่าป่าคุณน้ำ ป่าคุณน้ำแปลว่าป่าต้นน้ำ ป่าแพะป่าแพะคือป่าใช้สอย ป่าใช้สอยเป็นป่าไม้เนื้อแข็ง เป็นป่าใช้สอยใบไม้ร่วงป่าผลัดใบ ป่าสะตือก็คือเป็นป่าที่เวลาเด็กเกิดใหม่ของปกากะถอยเขาจะเอาสะตือไปผูกไว้กับต้นไม้ แล้วก็ให้เด็กคนนี้ดูแล ถ้าต้นไม้ไหนโดนตัดเด็กก็จะป่วย เพราะฉะนั้นก็จะมีป่าสะตือที่ทุกคนเอาสะตือไปแขวนไว้รอบๆ หมู่บ้าน ป่าผู้หญิงเป็นป่าที่บึงมากเลย เป็นป่าต้นน้ำ เรียกว่าเป็นป่าที่สมบูรณ์ที่สุดเลยป่าผู้หญิง เขาเรียกก่อนนม่มือ ป่าผู้หญิงเป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์แล้วก็ให้น้ำมากที่สุด แล้วก็ก่อนเนอมาเป็นป่าผู้ชาย ป่าผู้ชายก็สมบูรณ์ลดลงมาหน่อย อยู่ต่ำลงมาอีกหน่อย ป่าบุงก็คือป่าที่อยู่ริมแม่น้ำอย่างแถวๆ แม่มูล เราได้ยินป่าบุงป่าทามใช้ไหม ป่าชายเลนป่าพรุอันนี้ชายทะเล ป่าสันทรายชายหาด ป่าสาคุอันนี้เราได้ยินอยู่แล้ว

ช่วงหลังเราก็จะมีเรื่องโหนดชุมชน เราเริ่มเสนอเพราะว่าพอโหนดแบ่งเป็นปัจเจกแบ่งเป็นของใครของมันๆ ถูกซื้อขายง่าย ตอนหลังเริ่มมีโหนดชุมชนเข้ามาเพื่อป้องกันการซื้อขายแบบธุรกิจมากเกินไป ตอนนี่มีหลายๆ ชุมชนเริ่มทำ มีการดูแลรักษาแบบพื้นบ้าน มีการหัตถกรรม มีประชาธิปไตยชุมชน การจัดการศึกษาโดยชุมชนเกิดขึ้นเยอะแยะไปหมดนะครับ

กำลังบอกว่าก็คงไม่ได้มีด้านที่ลบอย่างเดียว มีด้านที่สร้างสรรค์ด้วย แต่อยากให้เห็นว่าตอนนี้ในแง่ของวัฒนธรรมภูมิปัญญาของเรากำลังอยู่ในระหว่างการปะทะสังสรรค์กัน 2 กระแสนี้ กระแสเดิมคือการอยู่ร่วมเคารพธรรมชาติและอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างยั่งยืน กับกระแสใหม่คือเอาชนะธรรมชาติและปรารถนาให้เป็นเงิน เจอต้นไม้ต้นนี้ โอ้โห ต้นไม้ต้นนี้มูลค่าก็ถูกบาทก็เมตร ราคาเท่าไร่ เตี้ยวันนี้เขาคิดกันอย่างนั้น ก็ปะทะสังสรรค์กันอยู่นะครับ หรือว่าเมื่อก่อนก็เน้นเรื่องการเคารพศักดิ์ศรีการเป็นมนุษย์ เคารพความรักกัน ตอนนี่ก็แข่งขันเสรี เดิมก็เน้นความเท่าเทียม

กันตอนนี้ก็ปัจเจกตัวใครตัวมัน ฟังตนเองก็เป็นบริโภคนิยม ก็คือการปะทะ เพราะฉะนั้นเราเข้าไปที่ไหนก็จะเจอภาพอย่างนั้นๆครับ แล้วแต่ว่าผู้นำที่ นั้นหรือกลุ่มที่นั้นจะดึงพลังด้านไหนขึ้นมา ตอนหลังเวลาอาจารย์ชี้ไป ร่วมส่งเสริมในหลายชุมชน ชุมชนที่สามารถดึงความรู้ภูมิปัญญาเดิมมาใช้เยอะๆ เขาก็จะมีภูมิปัญญาท้องถิ่นเยอะๆเขาสามารถรักษาป่าไว้ได้ ทำ เกษตรอินทรีย์เยอะ ยังมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน หมู่บ้านไหนที่ทำอันนี้ไม่ ค่อยได้ปล่อยให้ตามกระแสใหม่ๆ จะตัวใครตัวมัน ป่าก็จะถูกทำลายกลายเป็นของหลวง หลวงดูแลเราก็ไม่ต้องดูแลอะไรอย่างนี้นะ จะเป็นอีกแบบ หนึ่ง ตัวใครตัวมันแล้วก็เน้นการบริโภค

ขณะนี้ก็พยายามมีกระบวนการฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่น เพราะกระแส โลกาภิวัตน์ก็แรงนะครับ ด้านท้องถิ่นเองก็กำลังพยายามรวบรวมความรู้ รวบรวมเรื่องราวต่างๆ อย่างกลุ่มเยาวชนที่เราทำงานอยู่ด้วย เราก็พยายาม ให้เขาเรียนรู้อย่างน้อย 6 เรื่องนะครับ ที่เป็นกระบวนการฟื้นฟูท้องถิ่นคือ เรื่องสำนึกประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ประเพณี 12 เดือน ผู้รู้ ครัวภูมิปัญญา เครือ ญาติ องค์กรกลุ่ม การจัดการทรัพยากรแล้วก็การผลิตการทำมาหากิน อย่าง น้อยเด็กๆ ก็จะกลับไปเรียนรู้หมู่บ้านตัวเองว่าที่บ้านตัวเองเป็นยังไงบ้าง ไม่ใช่มีแต่ๆๆ ไม่ใช่มีแต่ล้าหลัง ไม่ใช่มีแต่ยากจนอย่างที่เขาว่านะ สิ่งดีๆ ก็มีเยอะ ภาพสมัยใหม่มาปุ๊บเนี่ยก็จะให้มองหมู่บ้านล้าหลัง ยากจน ไม่ทันสมัย ภูมิปัญญาเป็นเรื่องเก่าทิ้งซะเถอะ จะมีค่าแบบนี้เยอะมาก เพราะฉะนั้น เยาวชนเราก็กกลับไปเรียนรู้จากฐานเดิม รู้จากของดีของบ้านตัวเอง เราก็ พยายามจะให้เกิดแบบนี้ทำยังไงให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนบนฐานภูมิปัญญา ความเข้มแข็ง การสืบทอดปรับตัว แล้วก็สร้างสังคมที่ยั่งยืนในอนาคตครับ ก็เอาเท่านี้ก่อนเพราะว่าเราคงหิวข้าวกันแล้วมั้ง ไม่รู้พวกเราจะมีอะไรจะแลก เปลี่ยนสักคำถามสองคำถามใหม่ครับก่อนจะทานข้าว

ลุงอ้อย มีไหม หรือยังไม่ตกผลึก (หัวเราะ)

อ.ชัชวาลย์ หรือเดียวเราค่อยๆ ค่อยกันเนอะแล้วก็ไปคุยกับพ่ออ้อยใจคำ บ่ายนี้ ไปคุยกับกลุ่มเด็กๆ บ่ายนี้แล้วเดียวเราอาจจะกลับมาคุยกันตอน เย็นอีกรอบก็ได้

ลุงอ้อย ครับๆ ก็เดียวเย็นก็สรุปอีกทีนึงนะอะ ก็ตอนนี้ของอาจารย์ชี้ช้ก็ แค่นี้ก่อนนะ อ้าว ขึ้นเดียวตอนจากนี้ไปเรากินข้าวไข่ใหม่ แล้วก็เดี่ยวไปดูที่

พี่หนิง เราจะไปที่อ้อยสอนหลานนะค่ะ ไซรีเปลาคะอาจารย์

อ.ชัชวาลย์ ไซรีครับๆ

พี่หนิง ก็จะไปพบผู้เฒ่าผู้แก่หรือว่าพ่อครูแม่ครูอะไร เราจะได้ไปชุมชนไป แลกเปลี่ยนแล้วเขาก็อาจจะมิกิจกรรมเล็กๆ น้อยๆ ให้เราได้ลงมือทำ

ลุงอ้อย อย่างนั้นก็เบรกทานอาหาร จัดการตัวเองนะ

(จบครึ่งเช้า)

โครงการอัยสอนหลาน

บ้านอัยใจคำ ตาปัญญา ตำบลบ้านกาด อำเภอแม่วงง จังหวัด
เชียงใหม่

อ.ชัชวาลย์ พ่ออัยครับ นี่ที่อัยหัวหน้าทิมครับ

เสียงแหง อัยอัยครับ

พี่แปด อัยอัย (หัวเราะ)

อ.ชัชวาลย์ อัยอัยพาน้องๆ นักศึกษามาแอ่วทางเหนือเนอะ มาเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องทางเหนือ ชีวิต วัฒนธรรม ธรรมชาติของทางเหนือ มาเยี่ยมเยียนที่โฮงเฮียนสืบสาน เดินทางมาแอ่วมหาพ่อครูแม่ครู

พ่ออัยใจคำ ออ ก็พอดีวันนี้วันเสาร์-อาทิตย์ วันเสาร์ที่ผ่านมานี้ เป็นก็ไปมหาวิทยาลัยพายัพ

อ.ชัชวาลย์ ครับ เมื่อวันเสาร์ที่ผ่านมา ไปมหาวิทยาลัยพายัพมา

พ่ออัยใจคำ กลับมา 5 โมง

อ.ชัชวาลย์ กลับมาจากพายัพมา 5 โมงเย็น

พ่ออัยใจคำ ก็กลับมาถึงบ้านนี้ 9 โมงพอดี 9 โมงกลางคืนนะ (หัวเราะ)

อ.ชัชวาลย์ 9 โมงก็ 3 ทุ่ม

พ่ออัยใจคำ ไปอะไรนะ สำนักส่งเสริมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ก็เอาพ่ออัยกับแม่อัยมา พอตีวันนี้ผมว่างอยู่ วันเสาร์วันอาทิตย์บางที่ก็อยู่บ้าน วันนี้จะออกไป 3 โมงละ นักศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ท แล้วก็ตอนเช้าก็มี

อ.ชัชวาลย์ ที่นี้ก็คงเป็นศูนย์คล้ายๆ กับที่โรงเรียนนะครับ พอตอนแรกไปสอนที่โรงเรียนสืบสานเนอะ ตอนหลัง อัยบอกว่าบ่ไหวละ เฒ่าละ ไปๆ มาๆ ไม่สะดวก ก็เลยมาเปิดที่นี่ พ่ออัยก็เลยไปชวนเพื่อนมาอีก ช่วยกันสอนที่นี้เนอะ ที่นี้ก็เลยกลายเป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับกับทางด้าน ด้านอะไรอัย ที่นี้แหล่งเรียนรู้ด้านอะไรครับ

พ่ออัยใจคำ ที่นี้มีมันรวมหลายๆ ด้าน ถ้าด้านของอัย จะเป็นด้านศิลปกรรม

อ.ชัชวาลย์ ศิลปกรรม

พ่ออุ้ยใจคำ ด้านศิลปกรรม ของเล่น

อ.ชัชวาลย์ ของเล่นพื้นบ้าน

พ่ออุ้ยใจคำ ของเล่นพื้นบ้าน เล่นดนตรีหรือว่าอันหยั่ง ก็เป็นงานศิลปกรรม ของที่ปักกินบิใช้แหละ (หัวเราะ) ของที่เป็นบิใช้ปักกิน กินก็บิได้ ใช้ก็บิได้ (หัวเราะ) เออ ของเล่น (หัวเราะ)

อ.ชัชวาลย์ ของเล่นพื้นบ้าน

พ่ออุ้ยใจคำ ของเล่นพื้นบ้านอะ ก็รวมจากหลายสลาเนอะ เอามีความรู้ หลายด้าน เอมามาทำ ขนาดพิธีทางศาสนาที่มี หัตถกรรมของใช้พื้นบ้านก็มี เกี่ยวกับเกษตรกรรม ที่บ้านนี่ก็มีช่วงทำเกษตรกรรมมีทั้งรถซูดรไล (หัวเราะ) ตอน นี้ก็ทำอยู่เมื่อวานก็ทำวันนี้ก็ทำ (หัวเราะ) ทำนาอยู่ นั่นนะทำไร่ทำสวนแล้ว ก็มีหมอเมือง เป็นหมอก็มาร่วมกัน เป็นวรรณกรรม บางทีก็ให้มาสอนภาษาล้านนา ภาษาคำเมือง ภาษาล้านนา อย่างวรรณกรรมเนี่ย...

ลุงอ้อย เขียนหลักสูตรเองเลยเหอครับ

พ่ออุ้ยใจคำ ก็ไปใจหลักสูตรของตัวเอง ก็เอาตามบรรพบุรุษมานะ (หัวเราะ)

ลุงอ้อย แสดงว่าหลักสูตรนี้เป็นมรดก

พ่ออุ้ยใจคำ อ่า มรดกตกทอดมาหลายชั่วคนละ

ลุงอ้อย ครับ

พ่ออุ้ยใจคำ เนี่ยหลายชั่วคนละ

ลุงอ้อย เราก็อัยรักหาวิธีการเริ่มต้นสอน ทำไปเหมือนอย่างที่เคย

พ่ออุ้ยใจคำ ครับ อย่างที่เคย อย่างที่ชีวิตเราเคยปฏิบัติ ต้องฮักปฏิบัติ ของเนี่ยใช้ของทำเองทั้งนั้นนะ ทำเองแล้วก็มาเปิด สมัยก่อนสงครามโลก ใช้อู่หลังสงครามโลกมาก็ยังใช้อู่ ตั้งแต่ 512 (พ.ศ.2512) จำได้นะ 510 (พ.ศ.2510) เป็นต้นไปเนี่ยมัน...เทคโนโลยีของใหม่ขึ้นมาก็เลยลืมของเก่าไป

อ.ชัชวาลย์ การเปลี่ยนแปลงที่นี้ชัดที่สุดก็คือปี 2512 คือของเก่าของเดิม เริ่มไม่ถูกใช้ละ เริ่มไปปรับเทคโนโลยีสมัยใหม่

พ่ออุ้ยใจคำ รับเทคโนโลยีสมัยใหม่ มาถึง 2436 รวมตัวเข้ามาเป็นชมรม ผู้สูงอายุเป็นหยั่งขึ้นมานะ ก็ 38-39 ก็มาปะอันเนี้ยกะ ก็มาปะ

อ.ชัชวาลย์ พ่ออุ้ยทำชมรมผู้สูงอายุก่อนตอนประมาณ 2536 รวมพล

รวมผู้สูงอายุมาทำกิจกรรมร่วมกันก่อน แล้วพอประมาณปี 40 อ้อยก็มาเจอ โรงเรียนสืบสาน

พ่ออุ้ยใจคำ เออ ไปเจอนี้ (หัวเราะ)

อ.ชัชวาลย์ ไปเจอกัน ผมจัดงานอยู่ พ่ออุ้ยยกหัวของไปขอร่วมแจม พ่ออุ้ยบอกก็เอาของเล่นเนี่ยไปสอนเด็กๆ เสร็จแล้วก็ขายด้วยนะ ทำด้วยขาย ด้วย เงินทั้งหมดยกให้โรงเรียนสืบสานหมดเลย จากนั้นก็เลยเชิญมาเป็นครู สอนที่โรงเรียนสืบสาน

พ่ออุ้ยใจคำ แต่ว่ามันตั้งไกล ห่างจากที่นี่ 30 กว่าโล ตรงนี้ตรงสันป่าตอง ทางดงสันป่าตองมันมาใกล้ทางนี้ ก็เลยแยกมาเป็นสาขาอยู่ตรงนี้ สายนี้มา ทางนี้ ถ้าจากทางดงไปก็ไปสืบสาน (หัวเราะ) เนี่ยมันแบ่งกัน

อ.ชัชวาลย์ พ่ออุ้ยก็เลยตั้งเหมือนตั้งใหม่เลย

พ่ออุ้ยใจคำ ตั้งใหม่เลย ปี 45 ตั้งชื่ออันนี้ตั้งชื่อโครงการอ้อยสอนหลาน (หัวเราะ) พอดีที่ตั้งชื่อตั้งหยั่งเสร็จแล้วก็ปี 36 เอ้ย 46 พอไปถึงสำนักนายก ขาวนี้ลื้อไปถึงสำนักนายก สำนักนายกก็มาวิจัยมาถึง 6 ครั้ง ครั้งที่ 6 เป็นถึง บอกให้ฮู้ว่า ครั้งที่ 1 ที่ 2 นี่บู้ฮู้กัน มาทำเป็นชื่อของชื่ออันหยั่งมาเล่นมาดู ครั้งที่ 2 ก็มาอย่างเนี่ยบู้ฮู้เรื่อง พอครั้งที่ 6 มาบอกว่าได้รับโครงการดีเด่น ของชาติ เนี่ยชื่ออ้อยเอกหญิงเมธินี ศรีรุ่งเรือง นี่นะมาทุกปี ปีนี้ก็มา 52 ต้น ปีก็มา มาทุกปีนะครับ เวลาแกมาทางเหนือมาเชียงใหม่จะต้องเอาเพื่อนเอา ผุงมา มาที่นี้ทุกปี ทั้งมาในงานราชการเป็นมาแะที่นี้ บางทีก็บอกมาล่วงหน้าว่าจะมา ต้อนรับนะ

ลุงอ้อย ตอนที่พ่ออุ้ยทำเนี่ยอะ ทำไม่ถึงเห็นยังงี้ถึงได้ทำเป็น

พ่ออุ้ยใจคำ ก็เห็นเด็กๆ เนี่ยมันไปเล่นของใหม่ๆ ไปเล่นเกม ก็คิดขึ้นมาว่า ของเก่าของโบราณของเรา ก็เล่นของเล่นโบราณก็ดีนะ เป็นก็ยังไม่พลิกแพลง เป็นของใช้ปัจจุบัน เป็นของใช้ของเขา เขาก็เลยเอามาคิดขึ้นมาที่ปี 38 พอดี จังหวัดเจียงใหม่เป็นมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กครับ ตั้งอยู่ที่แรมริม เป็นก็มีหนังสือเชิญมาว่าอยากจะประกวดของเล่นพื้นบ้านดั้งเดิม ก็เอาซึ่งเอาสะล้อเอาของ ไป เอาอันนี้ไป บะข่าง บะข่างไว้ ก็เอาไปหลายอย่างเอาไปประกวด เป็นก็ฮับไว้ เป็นก็เลย... (หัวเราะ)

อ.ชัชวาลย์ พ่ออ้อยทำให้ดูหน่อย นี่นะครับที่อ้อยทำบะช่างโว

Hatch-U เล่นยังไง

อ.ชัชวาลย์ เล่นยังไงอ้อย

พ่ออ้อยใจคำ วิธีเล่นก็เอาหมุนด้วยมือ กางแขนอย่างนี้ เห็นไหมเคยเห็นในที่วิไหม เคยเห็นบ่

อ.ชัชวาลย์ ไม่เคยครับ

พ่ออ้อยใจคำ ในที่วิกที่ขอบออก อันนี้จากที่เราตั้งเนอะ เราก็ปล่อยมือแล้วก็ปล่อยลงมา มันจะมีเสียง (พ่ออ้อยสาธิตการเล่นบะช่างโวให้พวกเราดู) เนี่ยจะมีเสียง (หัวเราะ) มันจะนานถึง... ตอนนั้นผู้สูงอายุตำบลบ้านจ่างทำแข่งกันของใครจะมีเสียงดัง ของใครจะทน ของใครจะสวามาแข่งกัน นานหมุนนานมีลูกหนึ่งมาทำหมุน 2 นาทีครึ่ง แล้วยังไม่หยุดจนต้องบอกรให้หยุดเถอะ ถ้าปล่อยไป 2-3 นาทีมันก็ไม่หยุด อันนี้นี่นาทีกว่าๆ 60 วินาทีหรือ 50 วินาทีอันน้อยนะ ถ้าอันใหญ่ 2 นาทีไป มันได้ชนะเลิศ เขาเป็นคนไปตัดสินตอนนั้น

ลุงอ้อย ตอนพ่ออ้อยเด็กๆ เป็นคนชอบเล่น

พ่ออ้อยใจคำ เป็นคนชอบเล่น

ลุงอ้อย ไม่ชอบเรียนนะ

พ่ออ้อยใจคำ ฮะ

ลุงอ้อย ชอบเล่น

พ่ออ้อยใจคำ ชอบเรียนชอบเล่นชอบดู มันไม่ได้เรียนก็ดูไว้ ดูให้เห็นแล้วเอามาทำให้เป็น (หัวเราะ) เรียนให้รู้ ดูให้เห็น ทำให้เป็น เล่นให้สนุก (หัวเราะ) เดี่ยวนี้มันเรียนไม่รู้ ดูก็ไม่เห็น เล่นก็ไม่สนุก เนี่ยเรียนผ่านๆ ไปหมด ทำไม่เป็น เล่นก็ไม่สนุก ก็เล่นอะไรเล่นบอลเล่นการพนัน (หัวเราะ) อันนี้เล่นเพื่อความสนุก ถ้ามือให้แรงๆ กว่านี้ก็จะดังโว้วๆ เอาใครเล่นดังเอาไปเลย (หัวเราะ) ใครเล่นดังเอาไปเลย

พี่ฝน ใครเล่นได้พ่ออ้อยให้

อ.ชัชวาลย์ ใครเล่นดังพ่ออ้อยให้เลย

พ่ออ้อยใจคำ อันนี้เป็นเฮลิคอปเตอร์ ของเล่นบ้านเราเมื่อก่อน สมัยก่อนสงครามโลก ทำเล่นเป็นริงเป็นตึกแทน เป็นสอ

Hatch-U โดเรมอน

จูน คอปเตอร์ไม้ไผ่ๆ

พ่ออ้อยนำของเล่นไม้ประดิษฐ์หลายชนิดออกมาให้ชาว Hatch-U ได้เล่นได้ชื่นชมกันสนุกสนาน เสร็จงานนี้บะช่างโวของพ่ออ้อยหายไปหลายอันเลย

อ.ชัชวาลย์ อ้อย แล้ววันนี้ จะมาให้เรียนกีวีชา

พ่ออ้อยใจคำ เอากีวีชา มีโน่นมีใบตอง

อ.ชัชวาลย์ อ้าว มีตรงโน่นนะครับ เตี้ยวเราคุยตรงนี้เสร็จ ใครอยากเรียน ใบตองนะครับ

พ่ออ้อยใจคำ แล้วก็มีนี่ของเล่น

อ.ชัชวาลย์ แม่บัวผันเนอะ

พ่ออ้อยใจคำ แม่บ้านผันใบตอง

อ.ชัชวาลย์ แม่บัวผัน ใบตอง

พ่ออ้อยใจคำ แล้วก็มีเครื่องสักการะ

อ.ชัชวาลย์ แล้วก็มีแม่อันหยิ่งแหม่ม

พ่ออ้อยใจคำ แม่ผัน แม่ผันจะเป็นผี แม่ตาลก็จะเป็นทำดอกไม้ทำหยิ่ง

อ.ชัชวาลย์ อ้าว แม่ตาลทำดอกไม้ อันนี้ไป ไปคือसान

พ่ออ้อยใจคำ ไปเป็นพวกงูพวกนี้

อ.ชัชวาลย์ อ้อ จักसान เตี้ยวเราไปเรียนได้เลยเนอะ

พ่ออ้อยใจคำ ไปเรียนได้เลยครับ

ลุงอ้อย เอาสักอย่างนี้

บบบเบิ้ล เอาทุกอย่างเลย (หัวเราะ)

ลุงอ้อย เอาสักอย่าง เริ่มอย่างนึงก่อน เตี้ยวค่อยเสร็จอย่างทีหนึ่งแล้วค่อย ไปอย่างที่สองละกันนะ

อ.ชัชวาลย์ ตอนนี้มี 1, 2, 3, 4 (พร้อมชี้ไปที่ฐานแต่ละฐาน) มี 5 ฐานกะ

พ่ออ้อยใจคำ มากี่ฐานเนี่ย (7 ฐานเจ้า)

อ.ชัชวาลย์ มี 7 กลุ่มครับ 7 กลุ่ม 7 ฐาน

พีพีพิง ก็มี 7 ฐานเนอะเราก็ค่อยๆ เรียนไปที่ละฐาน ทีนี้ฐานละ 2 คน แล้ว ก็ 3 คน มี 7 ฐาน แบ่งกันแล้วก็เวียนกันไปคะ จะได้เรียนกันครบทุกคนเนอะ

อ.ชัชวาลย์ เชิญเลยครับ

ชาว Hatch-U รวมถึงพีๆ บางส่วนแยกย้ายกันไปเรียนรู้ตามฐานที่ สนใจ บางคนเรียนไป บางคนเรียนทำเครื่องจากใบตอง หรือเรียนถักข้าว ซึ่ง

ก็ตั้งใจเรียนเอาจริงเอาจัง แต่น่าเสียดายที่พวกเรามีเวลาอยู่ที่นี้น้อยไปหน่อย ทำให้ต้องเรียนรู้แบบเร่งรัดจบแบบเร็วๆ แต่ทุกคนก็สนุกสนานและมีความสุข ที่สำคัญพ่ออ้อยแม่อ้อยน่ารักมากๆ สอนพวกเราแบบไม่หวงวิชาเลย ทุกท่าน เป็นกันเองเห็นพวกเราเหมือนลูกหลาน ก่อนกลับพวกเรายังได้ถ่ายรูปร่วมกันกับพ่ออ้อยแม่อ้อย แต่ละคนก็นำเสนอผลงานของตัวเองกันใหญ่ แถมบางคนได้วัสดุติดไม้ติดมือกลับมาทำต่อบนรถด้วย

กลุ่มสลีปใจแก้วกว้าง

หลังจากออกจากโครงการอุ้ยสอนหลาน ชาว Hatch-U ก็เดินทางมาถึงชุมชนฟ้าฮ่ามเพื่อพบกับกลุ่มสลีปใจแก้วกว้าง บรรยากาศเต็มไปด้วยเสียงดนตรีล้านนา ทั้งสะล้อ ซอ ซึงปนกับเสียงจ๊อแจของเด็กๆ มากมาย

ลุงอ้อย เป็นเหมือนโรงเรียนด้วยแล้วก็เหมือนเป็นบ้านด้วย

พ่อหลวง เป็นบ้านครับ ตอนแรกก็เรียนรู้อันในของวัดเพราะบ้านไม่ไกลจากวัด

ลุงอ้อย ครับ

พ่อหลวง พอหลังๆ มาเด็กเยอะก็เลยคิดว่าช่วงเย็นพระท่านทำวัตร แล้วเราจะฝึกกันก็หลังจากเด็กเลิกเรียน เลยขยับมาที่นี่ ก็มาเปิดเป็นศูนย์เรียนรู้ที่นี่

ลุงอ้อย ผมขอความรู้หน่อยครับว่าพ่อหลวงเนี่ย

พ่อหลวง พ่อหลวง

ลุงอ้อย พ่อหลวงของทางเหนือนี้ใช้เรียกของทางเหนือเนี่ยครับ

พ่อหลวง เอ่อ ก็คือผู้ใหญ่บ้าน

ลุงอ้อย อ้อ

อ.ชัชวาลย์ เป็นผู้ใหญ่บ้านด้วย เป็น...

พ่อหลวง ไวยาวัจกร

อ.ชัชวาลย์ เป็นไวยาวัจกรวัดด้วย ช่วยงานที่ในวัดด้วย

Hatch-U เหมือนมัคนายกรึเปล่าคะ

อ.ชัชวาลย์ ไวยาวัจกร

พ่อหลวง มัคนายกก็มีคนยก เป็นเจ้าพิธีลำดับพิธีทางศาสนา แต่ไวยาวัจกรนี่จะเป็นคนที่ดูแลในด้านทรัพย์สินกิจกรรมของวัด เป็นตัวแทนสงฆ์ในด้านทาง... เอ่อ นิติ

อ.ชัชวาลย์ ดูแลสถานที่

พ่อหลวง เพราะว่าวัดเป็นนิติบุคคล เราก็เป็นตัวแทนทางกฎหมายบ้างทางนี้บ้าง ก็ดูแลทั้งปกครองในที่ช่วยเจ้าอาวาส เหมือนกับผู้ช่วยเจ้าอาวาส นะ แต่เป็นฆราวาสครับ แต่ถ้ามัคนายกนี่เขาจะเป็นเจ้าพิธี

อ.ชัชวาลย์ เจ้าพิธี เจ้าพิธีกรรม

พ่อหลวง ครับ เจ้าพิธีกรรม

ลุงอ้อย จันท์เดี่ยวผมแนะนำรวมๆ ก่อนนะครับ มูลนิธิกระต่ายในดวงจันทร์ โครงการนี้เป็นโครงการของเยาวชนระดับมหาวิทยาลัย เราใช้ชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า Hatch แล้วก็ชิต แล้วก็ U Hatch-U ถ้าพูดเร็วๆ ก็แฮชชู่อะนะ ครับ เป้าหมายคือต้องการที่จะให้เยาวชนในระดับมหาวิทยาลัยได้ไปเก็บเกี่ยวประสบการณ์ข้อมูลหรือตัวความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งเป้าหมายรวมถึงเรื่องของศิลปะและวัฒนธรรมด้วย ธรรมชาติหรืออื่นๆ ที่นี้เราก็จะตระเวนไปเพื่อรับรู้เรียนรู้ แล้วหลังจากนั้นความรู้ที่เกิดขึ้นกับพวกเราก็ชวนกันสังเคราะห์อีกที ว่าความรู้เหล่านี้จะทำประโยชน์ได้อย่างไรบ้าง แบบเนี่ยคือเรามารับรู้ภาพรวมๆ ของ...

พ่อหลวง ของชุมชนของทั่วไป

ลุงอ้อย ครับ คือไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติไม่ว่าจะเป็นศิลปวัฒนธรรมวิถีชีวิตหรืออะไรพวกเนี่ยครับ ซึ่งแต่ละคนก็มาจาก...

อ.ชัชวาลย์ หลายสถาบันฯ นะครับ

พ่อหลวง อ้อ เหรอครับ

ลุงอ้อย ครับ คือหลายๆ มหาวิทยาลัยแล้วก็หลายคณะวิชาที่เรียนนะครับ ก็คิดว่านี่คือความหลากหลายในแง่ของพื้นฐานในการอบรม มารับรู้ในสิ่งเดียวกัน แล้วก็ลองมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันเอง ครับ ว่ามันจะเกิดอะไรขึ้นในวันนี้ก็เลยถือโอกาสมาผ่านทางอาจารย์ชัช เพื่อที่จะรู้ว่าที่ทางภาคเหนือล้านนา มีอะไรที่น่าสนใจ เราเองเราคงไม่สามารถที่จะรู้ได้ว่าสิ่งที่น่าสนใจอยู่ตรงไหน ก็ต้องผ่านโรงเรียน

อ.ชัชวาลย์ สืบสานล้านนา

ลุงอ้อย สืบสานล้านนา

อ.ชัชวาลย์ ไปที่โรงเรียนสืบสาน แล้วก็ไปหาพ่ออ้อยใจคำแล้วก็มาที่นี้

พ่อหลวง เอ่อ ไปตามพ่ออ้อย เป็นก็มีอีกรูปแบบหนึ่งเป็นวิถีนะฮะ อันนั้นค่อนข้างที่จะรู้สึกว่ามีความเป็นชนบทมาก มากกว่านั้นครับ

อ.ชัชวาลย์ มากกว่าที่นี้ ครับๆ

พ่อหลวง ที่นี้มันจะเป็นเกือบเมือง เพราะฉะนั้นความ... เดี่ยวเชิญนั่งม้ายฮะ นั่งรวมกับเด็กๆ ม้ายจะได้สัมผัส

อ.ชัชวาลย์ เออ ไปๆ

พ่อหลวง เนอะ เชิญๆ เชิญพี่ๆ นักศึกษามาสัมผัสกับน้องๆ แล้วเดี่ยวเราจะได้นั่งคุยไปด้วย

อ.ชัชวาลย์ เชิญ พี่อ้อยเชิญครับ

อ.ชัชวาลย์ เมื่อกี้ถึงเรื่องว่าชุมชนแถวๆ นี้อยู่ใกล้เมือง

พ่อหลวง ต่อเนอะ

อ.ชัชวาลย์ ต่อครับ (หัวเราะ) เชิญครับๆ

พ่อหลวง ฟังคำเมืองได้รีเปล่านะ

อ.ชัชวาลย์ ซ้ำๆ ก็ได้ยูเนอะ

ลุงอ้อย เดี่ยวเขาก็จะช่วยกันเอง

พ่อหลวง บ่เป็นหยั่งครับ กลางก็ได้ ก็ในหมู่บ้านในชุมชนนี้ก็คงเหมือนกับที่อาจารย์ได้พูดเมื่อกี้นะครับ คือจริงๆ แล้ว เราไม่ได้ทำเฉพาะด้าน เราทำเรื่องของการอนุรักษ์ทุกด้าน ด้านศิลปวัฒนธรรมด้านประเพณี การฟื้นฟูประเพณีที่มันอยู่ในท้องถิ่นแล้วกำลังจะหาย ก็ฟื้นขึ้นมาไม่ให้หาย โดยวิธีการ เอ่อ ในเรื่องประเพณีเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับศาสนาอยู่แล้วนะฮะ แล้วหัวใจหลักของการอนุรักษ์การรักษาไว้เนี่ย เรารู้ว่าหัวใจก็คือศาสนาแล้วก็ประเพณีนี้จะเกี่ยวโยงกันอยู่แล้ว ส่วนใหญ่ประเพณีความเชื่อต่างๆ จะอยู่ในส่วนที่เกี่ยวเนื่องกับศาสนา เพราะฉะนั้นการมาอยู่รวมกันในสังคม สังคมเกือบเป็นเมืองตรงนี้มีทั้งบ้านจัดสรรนะครับ เฉพาะหมู่บ้านเนี่ย มีบ้านจัดสรร 3 โครงการแต่คนที่มาซื้ออยู่ในบ้านจัดสรรก็ออกมาร่วมทำกิจกรรมกับเรา เพราะเราอาศัยทางประเพณีวัฒนธรรมเป็นเรื่องของความการรวมใจด้านมวลชน เราก็อาศัยช่วงที่เราจะมีกิจกรรมเผยแพร่อย่างเช่นกิจกรรมของเด็กของเยาวชนที่เรียนรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรม เรื่องของการอนุรักษ์รักษาสิ่งแวดล้อม อย่างต้นไม้ในหมู่บ้านนี้ยังค่อนข้างที่จะเยอะ แล้วก็พยายามที่จะประชาสัมพันธ์เชิญชวน แล้วก็ขอให้มีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อม โดย

เฉพาะเรื่องของตนไม่เฝ้าสำคัญนะฮะ แล้วภูมิภาคด้านนี้ของเรา ลาน้ำ
ปัง จากนั้นจะรับ ถนนนี้ลงไปก็ถึงน้ำปัง น้ำปังเราก็มีสายที่ช่วยกันดูแลช่วย
กันอนุรักษ์อยู่ ถึงแม้ว่าที่ริมน้ำ ตอนนี้อยู่ในมือของคนมีอันจะกินไปหมดละ
(หัวเราะ) ไม่ใช่ชาวบ้านจริงๆ เขาก็มาซื้ออยู่แต่ที่เขาซื้ออยู่เขาก็มีส่วนร่วมใน
สังคม เพราะว่าตราบดีที่วิถีเราในส่วนใหญ่ยังคงรักษาไว้ในวิถีความเป็นอยู่
ยังเป็นวิถีเดิมที่เราพยายามดึงให้มันคู่ขนานกับความเจริญที่เข้ามาจะรับ
ก็ร่วมกันรักษา บางทีก็จัดพิธีกรรมเป็นสื่อที่จะดึงในส่วนของการอนุรักษ์
ผมเคยจัดพิธีสืบชะตา ทางเหนือเอาสืบชะตาแม่น้ำปัง ที่หมู่บ้านนี้ แล้วที่มี
โอกาสที่ได้มาอยู่ในส่วนของฝ่ายปกครองก็ได้มีโอกาสร่วมกับท่าน สท. ของ
เทศบาลตำบล ก็อยู่ในหมู่บ้านเหมือนกัน

อ.ชัชวาลย์ สท.กัสมาศิกสภาเทศบาล

พ่อหลวง สมาชิกสภาเทศบาล

อ.ชัชวาลย์ เทศบาลตำบลฟ้าฮ่าม

พ่อหลวง ตำบลฟ้าฮ่าม

อ.ชัชวาลย์ ตำบลฟ้าฮ่าม เทศบาลตำบลฟ้าฮ่าม

พ่อหลวง ตั้งแต่เป็นอบต. นะฮะ มากัน 2 สมัยละ จากอบต.ก็ขยับมาเป็น
เทศบาล แต่คุยกันที่นี้จะต่างจากที่อื่นหน่อยเพราะว่าเรามีเวทีสาธารณะทุก
เดือน ในต้นสัปดาห์แรกของเดือน ก็จะคุยกันก็ประมาณว่าเรื่องปัญหาทาง
สังคมเรา เรื่องของข่าวสารทางราชการบ้าง ข่าวสารแล้วก็ปัญหาสังคมที่เรา
จะร่วมกันช่วยกัน แล้วตัวที่จะเป็นรากฐานที่สำคัญที่จะให้ชาวบ้านแบบว่า
รุ่นเด็กๆ ได้มีจิตสาธารณะที่จะมีส่วนร่วมกันทางสังคม ที่นี้พยายามปูพื้น
ฐานด้วยอย่างนี้ เรื่องของศิลปวัฒนธรรมความเป็นพื้นบ้าน คือไม่ได้เรียน
รู้เฉพาะเรื่องของคนตรีเรื่องของคนปละล้านนาอย่างเดียว เราก็อาศัยตรงนี้
สอดแทรกเข้าไป ก็เป็นกระบวนการซึมซับนะครับ ซึมซับให้เกิด ก็จะไปบวก
กับการปกครองได้ง่ายขึ้นดีขึ้น เพราะว่าเรามีรุ่นพี่รุ่นกลางนะครับ รุ่นต่อๆ
กันมานะ ในส่วนของความเป็นล้านนาก็จะได้เรื่องของจริยธรรม เรื่องของ
คุณธรรม เรื่องพยายามสร้างแกนนำสร้างตัวแทน สร้างจิตสาธารณะหรือ
ว่าการมีส่วนร่วมทางสังคม การศาสนาประเพณีวัฒนธรรมก็มี พ่อเด็กรุ่นที่

โตขึ้นมาเขาอาจจะไม่ได้มาอยู่ในวงนี้ เพราะว่ามันก็เป็นธรรมดาของวัยที่จะ
ต้องปรับเปลี่ยน ก็ถูกศิษย์ก็ประมาณรุ่นนี้ก็จะประมาณรุ่นที่ 2 นะ พอปรับ
เปลี่ยนเขาต้องไปเรียนต้องเตรียมตัวที่จะเข้ามหาวิทยาลัยเข้าอะไรนะครับ
ก็จะเป็นรูปแบบอื่นอาจมาช่วยสอนน้องเป็นครั้งคราว แล้วถ้าเป็นผู้ชายก็
อาจจะได้ช่วยเรื่องของการดูแลความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน ก็เป็น
เยาวชนอาสาที่จะมาช่วยกันดูแลเป็นการข่าวของชุมชน เป็นการประสาน
งานการช่วยเหลือกิจกรรมทางประเพณีของหมู่บ้าน อย่างวันนี้เพิ่งเสียศพ
ไป งานศพงานอะไรพวกนี้เด็กๆ เขาก็จะไปช่วย แล้วจะต่างจากชุมชนอื่นก็
ตรงนี้ เพราะว่าที่อื่นไม่ค่อยมี ความเป็นเมืองมันกลับไปหมดแล้ว เข้าใจความ
เป็นเมืองใหม่ ถ้าโดยเฉพาะในกรุงเทพฯ รื้อติดกันเนี่ยไม่รู้จกกันก็มีใช้ไหม
ฮะ ไม่คุยกันก็มี แต่กระบวนการที่ทำให้เราสามารถร่วมกันได้คือประเพณีและ
วัฒนธรรมที่เราได้ทำได้ดำเนิน แล้วก็อีกส่วนหนึ่งที่ได้มาร่วมกัน ได้สัมผัสกัน
ตลอดเวลาที่คือเมื่อมีโครงการอยู่ดีมีสุขที่รัฐบาลหนุนลงมา โครงการ SML
อะไรพวกเนี่ยที่เขาสนับสนุนงบประมาณลงมา หมู่บ้านก็เอาไปจัดทำกา
ดชื่อ “กาดต๋อนก่อง ช่วงวัฒนธรรม” นั้นนะ หนาวัดใช้พื้นที่ก็ไม่มากเท่าไร

อ.ชัชวาลย์ ขยายความหน่อย กาดต๋อนก่อง

พ่อหลวง (หัวเราะ) คำว่ากาดต๋อนก่องเนี่ย “กาด” ก็คือ “ตลาด” คำว่า
“ต๋อนก่อง” เป็นคำโบราณตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษนะ กลัวว่ามันจะหาย คือ
สมัยก่อนมีพ่อค้าแม่ค้าหาบของขายเดินมาตามถนน พอมาถึงปากซอยหรือ
ถนนต่อเชื่อมกันเนี่ย ชาวบ้านก็จะไปตั้งกรอซื้อของตรงนั้นนะฮะ อันเนี่ยก็คำ
ว่า “ต๋อน” ก็คือ “เกิด” เนอะ “ตัก”

อ.ชัชวาลย์ ตักซื้อของ

พ่อหลวง ตักซื้อ

อ.ชัชวาลย์ ตามทาง

พ่อหลวง ตามทางที่เขา

อ.ชัชวาลย์ ที่เขาหาบขาย

พ่อหลวง นั่นคือ “ต๋อน” ส่วน “ก่อง” ก็คือ “ถนน” แล้ว “ช่วงวัฒนธรรม”
ก็คือเราเปิดเป็นลานตรงกลาง ด้านข้างรอบๆ ก็จะมีพ่อค้าแม่ค้าขาย

อ.ชัชวาลย์ อยู่ตรงหน้าวัดเนี้ยครับ

พอหลวง ครับ แล้วตรงกลางก็ถ้าเราซื้ออะไรมาเราก็นั่งกินกัน สมมติว่าช่วงเย็นพาเด็กพวกนี้ไปแสดงบนเวทีตรงนั้นเป็นช่วง ก็เหมือนกับเป็นโรงขงไปแสดง แต่เด็กได้มีโอกาสได้แสดงออกก็ได้ใช้เวทีได้แสดงออก แล้วที่จะได้มากกว่านั้น ก็คือชาวบ้านได้ออกมาสัมผัสได้มาพบปะ นี่คือการที่เราจะเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน ก็ได้มาพบปะพูดคุยแล้วมาจับจ่ายซื้อของหลักของภาคในตอนแรกก็ใช้หลักง่ายๆ เลย คือหลักเหมือนกับพื้นที่ที่สุด เอามาเป็นตัวแปรทางด้านเศรษฐกิจของชุมชน พื้นที่ที่สุดนี่คืออะไร เราคิดว่าในหลักแรกหลักคิดเนี้ย สมมติว่ากล้วยสักเครือหนึ่ง เครือหนึ่งมีกี่หวีไม่แน่ใช้ไหมฮะ บางทีมี 10 กว่าหวี ถ้ามว่าครอบครัวหนึ่งกินหมดมัย ก็ไม่หมดนะ แล้วที่เหลือเอาไปไหน เน่าใช้ไหม ทิ้งใช้ไหม ให้หมูเห็ดเป็ดไก่กินใช้ไหม แล้วอยากเปลี่ยนเป็นอย่างอื่นได้มัย นะฮะ มุมคิดตรงนี้ถึงออกมาเป็นภาคต่อกอง ก็เอาไปแลกเปลี่ยนกัน ใครมีอะไรที่อยากจะซื้อจะขายจะแลกเปลี่ยน เรามีกล้วยเรากินไม่หมดเอาไปเปลี่ยนเป็นสตางค์ได้มัย แล้วก็เอาไปแลกเปลี่ยนอย่างอื่นที่เราจะกินมาได้มัย ก็เอาหลักนี้มาคิดแล้วก็มาจัดการ แต่เป้าประสงค์ของเรานอกจากมุมกระตุ้นตรงนี้ เขาก็บอกนะ... เราทำมาประมาณปีกว่าแล้ว ก็บอกว่าจะได้ไม่ไ้จะรอดไม่รอดนะ (หัวเราะ) แต่จนถึงทุกวันนี้เรากียังมีกาดนะครับ มีทุกวันเสาร์ 9 โมงถึง 3 ทุ่ม

แล้วคำว่าความร่วมมือร่วมของสังคมเนี้ย มันได้นะ ได้อยู่ตรงที่ว่าพอเรามาคุยกันมุนนี้ปุ๊บ หลังจากการแสดงตรงนี้เสร็จ เราก็มี่ประมาณศิลปินที่เคยเล่นเป็นอาชีพ ตอนนี้เขาหยุดแล้ว ว่าง เขาพอมีเวลาก็มาเสริม อย่างหลังจากการแสดงทางศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านจบ ก็อาจจะมีโพล์คของ มีโพล์คของมีดนตรีเข้ามาเสริมให้มันอยู่ถึง 3 ทุ่มได้ แล้วหลังจาก 3 ทุ่มก็เก็บกวาดเรียบริ้อยหมด แล้วที่ได้เรื่องของมวลชนนี่คือเขาได้มาสัมผัสมาคุยมาพูดมานั่งเล่น มาเยี่ยมมาเดินเล่น บางทีเดินออกจากหมู่บ้านมาออกกำลัง ออกกำลังแล้วก็มาแวะซื้อน้ำซื้อทำอะไรกิน มันก็เกิดการมีสัมพันธ์ภาพทางสังคมฮะ

แล้วก็เรื่องของแม่น้ำปิง เราก็ด้านที่สุดก็คือเรื่องเขื่อน เขื่อนนี่ไป

คุยกันในระดับของท้องถิ่นก็ไปคุยกันบ่อย ถ้ามีการประชุม ได้มีโอกาสเข้าไปที่กรุงเทพฯ แล้วก็ไปที่ทำนน้ำว้ดระฆัง ไปที่ภัทราวดีเสียดเตอร์ พอไปเห็นตรงนั้นเนี้ยเขาทำบุญนะ คนใจบุญสุนทานมีเยอะคนกรุงเทพฯ นะฮะ ก็ไปซื้อปลาซื้อเต่าปล่อยเต่าปล่อยปลา ไปยืนดูแล้วเห็นสภาพของปลาของเต่าของพวกนี้ที่เขาปล่อยลงไป ผมไม่คิดว่ามันจะได้บุญรีเปลาณะ ไม่รู้ว่าเขาทำบุญหรือว่าไปทำอะไรที่มากกว่านั้น เราไม่มองเฉพาะผลกระทบตรงนั้น เพราะว่าปลาที่จะหาที่อยู่มิมีฝั่งมันไม่มีระบบนิเวศให้ที่อยู่ ไม่มีดินไม่มีต้นหญ้า มีแต่บัวลอย พอเรือมาที่ก็กระแทกใช้ไหมฮะ คลื่นก็ซัด ว่ายต๊อบปองๆ เข้ามาฝั่ง พอเรือมาอีกทีคลื่นซัดต๊อบออกไปกลางน้ำอีก เป็นอย่างนั้นวนเวียนอยู่อย่างนั้น ผมไปดูแล้วสลดนะ (หัวเราะ) อันนี้เรื่องสิ่งแวดล้อมนะครับฝาก เพราะอย่างนั้นตรงทำดินน้ำปิงของเรา ผมคุยกับคณะกรรมการหมู่บ้าน สท.เขตท้องถิ่นว่าเราไม่อยากจะน้ำไอ้กำแพงปูนนะ เพราะว่าพอเห็นตรงนั้นแล้ว ผมจำติดตากลับมาเชียงใหม่ เราไม่อยากจะตรงนั้น คลื่นมาที่โครมปลากะเด็นไปตรงกลางเสร็จแล้วว่ายต๊อบปองๆ เข้ามาหาฝั่งอีกใช้ไหม พอเรือมาอีกโครม มันก็ถลอกออกไปอีกละ แล้วมันจะรอดหรือ อันนี้มันสะท้อนนะครับ เราก็เก็บเล็กเก็บน้อย ถ้าไม่คิดอะไร ก็ทำบุญปล่อยปลาได้บุญใช้ไหม แต่เราก็เก็บเอาตรงนี้มามันเป็น เอ่อ เรียกว่าการสะท้อนกลับของการได้สัมผัส สัมผัสตรงนั้นแล้วก็สัมผัสกับถิ่นฐานที่เราอยู่ โดยเฉพาะเราโตมากับแม่น้ำปิงซึ่งเป็นสายเลือดตรงนี้อยู่แล้ว ความหวงแหนความใส่ใจที่มีต่อตรงนี้ ถึงต้องคุยกัน บางทีการปรับเปลี่ยนรูปแบบของเมืองก็อาจจะมึบางปัญหา แล้วคนเรานั้นก็ต่างความคิดนะฮะ ค่อนข้างที่จะเห็นค่านิยมของความเจริญของหลายๆ อารยธรรมใหม่ที่เขามีเป็นบล็อกปูนใช้ไหมฮะ บ้านเป็นกระบอกๆ กันหมด แล้วพอมีพวกนี้มากเนี้ยภาวะอากาศมันร้อนนะ มันไม่ได้กรองอะไรสักอย่างนึงนะ มันดูดซับเต็มที่แล้วก็ปล่อยเต็มที่เหมือนกัน

เชียงใหม่ก็เหมือนกัน ทุ่งนาเดี๋ยวนี้อันนี้เป็นบ้านจัดสรร เราใช้ค่านิยมใหม่ตามกันมาก บางทีในมุมมองในอีกมิติหนึ่งอาจจะคิดว่า เออ มันล้าหลัง ล้าสมัยแต่ความเป็นภูมิปัญญาเนี้ย เขาอยู่กันอย่างการเรียนรู้เหมือนกันนะ ฮะ เขาสืบทอดกันด้วยการซึมซับกัน ปฏิบัติ การสัมผัส ถ้ามว่าเขาประคอง

ตัวอยู่ ดำรงชีวิตอยู่ได้ไหม ได้ ด้วยการเรียนรู้จากบรรพบุรุษ จากความเป็นมารีติของเขาเอง เขาก็อยู่ได้ อย่างนั้นไม่ต้องเข้าเมืองก็ได้ ไม่ต้องไปอัดกันอยู่ตรงเมืองหลวงก็ได้ แล้วเขาทำมาหากินได้ไหม ได้ แต่ทำไมถึงต้องไป ทำไมถึงต้องชนกันไปทำงานทำ ผมว่าในมุมมองของเชิงที่เรามองด้านอนุรักษ์ มองด้านการที่จะพยายามที่จะคงให้มันอยู่ด้วยกันไปได้กับเมือง เพราะฉะนั้นก็เลยต้องปรับ ปรับเข้าหากัน แต่อันไหนที่สามารถเป็นจุดยึดจุดที่จะเป็นแกนกลางให้กับสังคมที่ยังจะเข้ามาร่วมได้ มาดำเนินกิจกรรมด้วยกันได้ ก็ดำเนินเรื่องของกิจกรรมนั้นๆ ไป ถึงหมู่บ้านนี้ค่อนข้างที่จะเจ็บ ไม่ค่อยพลุกลาน ไม่ค่อยอะไรเท่าไร

ลุงอ้อย ประชากรสักเท่าไรครับ จำนวน

พ่อหลวง ประชากรมี 400 กว่าหลังคาเรือนครับ พันกว่าคน ก็เพิ่มขึ้นมาเรื่อยๆ เพราะบ้านจัดสรร เดียวนี้ก็เต็มโครงการประมาณ 2-3 โครงการ เริ่มแรกมีประมาณอยู่ 300 กว่านิดหน่อย แล้วก็เพิ่มขึ้นมา เพิ่มในปี 50 มาถึงตอนนี้ ประชากรเข้ามาอยู่อาศัย อย่างทุกวันนี้เยาวชนรุ่นพี่ก็จะเป็นเยาวชนอาสาที่จะออกตรวจรักษาดูแลความสงบภายในหมู่บ้าน เพราะเราจะมีข้อมูลเราจัดระบบคณะกรรมการเป็นดาวล้อมเดือน จัดรอบๆ หมู่บ้าน ไม่เอาเป็น กระจุก พ่อหลวงไม่ได้เอาอำนาจมาวางอยู่ตรงนี้ที่เดียว เพราะฉะนั้นช่วยของเรา เป็นเหมือนชายแห เราไม่มีตาอยู่รอบ ถ้าคนแปลกหน้าเข้ามา โทรศัพท์เข้ามาละ การประสานงานเกิดละ เด็กเยาวชนที่เห็นจะมารายงานนี่คือการป้องกันและป้องกัน ความว่ามีไหมเหตุ มี เพราะว่าความเป็นเมือง ประชากรแฝงที่เข้ามาอาศัยบ้าง มาอยู่บ้านเช่าบ้าง อยู่หอพักบ้าง อันเนี่ยมันเริ่มเกิด ถ้าเราไม่คงตรงนี้ไว้ ไม่พยายามที่จะรักษาตรงนี้ไว้ แน่นนอนว่าอีกหน่อยหมด ถูกกลืนหมด

ลุงอ้อย อาชีพส่วนใหญ่ของประชากรในเขตเทศบาลมีทำอะไรบ้าง

พ่อหลวง ในส่วนของชุมชนก่อนนะฮะ ที่นี้ส่วนหนึ่งเป็นอาชีพค้าขายรับจ้าง ข้าราชการ ข้าราชการที่เออร์ลี่ที่เกษียณอายุเราเชิญมาเป็นทีปรึกษา

บางท่านเป็นประธานกรรมการของกลุ่มในหมู่บ้านนะฮะ เรามีการสำรวจทรัพยากร เรามีการสำรวจเรื่องของประวัติศาสตร์ เรามีประวัติศาสตร์ เรามีภูมิศาสตร์อยู่ในมือ เรามีทรัพยากรอยู่ในมือ ทรัพยากรมนุษย์ เพราะฉะนั้นเราก็จะได้ความหลากหลายตรงนี้เข้ามาจัดการร่วม มันเป็นการเปิดกว้างในชุมชนที่จะให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วม เราพยายามจะวางแผนให้มันเกิดตรงนี้ แล้วก็การแสดงความคิดเห็น ก็คุยกัน คุยกันเสร็จแล้ว ไม่มีใครที่จะต้องการที่จะอยู่โดดเดี่ยว ไม่มีใครต้องการที่จะอยู่แบบต้องระวังตัวตลอดเวลา เรื่องภัยอันตรายต่างๆ ต้องระวังเรื่องสุขภาพ ต้องระวังเรื่องสารพัดเรื่องอากาศเรื่องสิ่งแวดล้อมอะไรพวกนี้ ไม่มีใครอยากเป็นอย่างนั้น พอไม่มีใครอยากเป็นอย่างนั้น พอเรามาคุยกันปุ๊บ ทำไงดีละ ก็ต้องร่วมกันใช้ไหมฮะ ก็ไม่ว่าละ ก็ต้องมีบางส่วนที่เขาอาจจะไม่มีเวลาหรือไม่สนใจแต่ก็น้อยน้อยมากในหมู่บ้านนี้ แล้วอาชีพอื่น เวลาเรามีกิจกรรมทางประเพณีหรือว่ากิจกรรมของหมู่บ้าน เขาก็จะสนับสนุนทั้งกำลัง ทั้งกำลังแรงกายแล้วก็กำลังทรัพย์ที่ช่วยมานะครับ อย่างของเด็ก บางที่เขาเห็นเวลามีงานก็จะเข้าไปช่วยแล้วไปช่วยกันจริงๆ เด็กเราไม่ขึ้นำด้วยปัจจัย

ลุงอ้อย นี่เด็กๆ รุ่นนี้คือซ่อมใช้ไหมครับ

พ่อหลวง ใช้ครับ ซ่อม

ลุงอ้อย ซึ่งทุกคนก็เล่นเป็นวงได้หมดแล้ว

พ่อหลวง ได้ครับ มีเรียนกันมาชุดนี้อยู่ประมาณ 2 ปี 2 ปีกว่า

ลุงอ้อย พ่อหลวงสอนเอง

พ่อหลวง ครับผม ก็มี 2 ปี มีดนตรีเนี่ยฮะที่ขอรุ่นพี่เขา มา แล้วก็ขออาจารย์ช่วยสอนมาช่วยเสริม แล้วก็นอกนั้นกลองผมก็ค่อนข้างที่จะไปทางกลองกลองล้านนา

อ.ชัชวาลย์ เมื่อก่อนเป็นช่างทำกลองด้วย

พ่อหลวง ครับ ทำกลอง

อ.ชัชวาลย์ เป็นสลา สล่าทำกลอง

พ่อหลวง ก็ที่ใหม่ก็นะครับ แล้วนี่ก็หลากหลายโรงเรียนมีตั้งแต่อยู่ในชุมชนแล้วก็ชุมชนใกล้เคียงกัน

ลุงอ้อย เขาใช้เวลาซ่อมนี้ถึงกี่ทุ่มครับ

พ่อหลวง จะอยู่ที่นี้ประมาณ ถ้าช่วงนี้ประมาณทุ่มถึงทุ่มครึ่ง พ่อแม่อีกจะทยอยมารับ ทุ่มนึงบางทีเขาก็จะมารับ บางคนก็จักรยานก็ขี่กลับบ้านใกล้ๆ ขี่จักรยานมาเอง ถึงเวลาก็มานัดหมายก็มา ถึงเวลาซ่อมก็เข้ามา ก็เต็มบ้านนี้แหละเนอะ (หัวเราะ) ถ้าไม่มีความตั้งใจที่จะรักษาก็คงไม่ไหว ยิ่งถ้าความเป็นเมืองเดี่ยวนี้นักเราก่อนข้างที่จะทุกคนอะ จะเอาตัวรอดเป็นส่วนใหญ่ เอาปากเอาท้องเอาครอบครัวเอาตัวเองดูเฉพาะแค่นั้นเอง ดูแค่นั้นหลังคาบ้านสี่เหลี่ยมของเขาแค่นั้นเอง

ลุงอ้อย จะฟังสักเพลงนึงได้ไหมครับ (หัวเราะ)

พ่อหลวง อ้อ ได้ๆ

อ.ชัชวาลย์ (หัวเราะ) ขอฟังสักเพลง

พ่อหลวง อ้าว เดี่ยวฟังเพลง

อ.ชัชวาลย์ เออ ฟังเพลงสักเพลง

พ่อหลวง แล้วก็นี่อีกอย่างนึงนะครับ เออ ของเล่นล้านนาที่นี้เนะ สท.เรา มาช่วยกันฟื้นฟู ก็คือบะข่างไว้

อ.ชัชวาลย์ ได้ไป...

พ่อหลวง เรามาฟื้นฟูกัน มาจัดให้มีการแข่งขันกันประกวดกันในช่วงของ

อ.ชัชวาลย์ ที่นี้ก็มึๆ (หมายถึงบะข่างไว้)

พ่อหลวง จะแข่งกันช่วงประเพณีสงกรานต์ วันวิสาขบูชาทุกปี ฟื้นฟูด้วยการจัดแข่ง (พ่อหลวงสาธิตการเล่นให้พวกเราดู)

ลุงอ้อย บะข่างไว้

พ่อหลวง อันนี้เป็นเล่นกับมานะ

อ.ชัชวาลย์ เออ เล่นก็เล่นไปแล้วก็ลูกข้างนะดูไปเนอะ

พ่อหลวง อ้าว ลองเล่นให้พี่ๆ ฟัง มีใครเล่นดนตรี

ลุงอ้อย มีครับ เต๋าๆ

พ่อหลวง อาจะลองร่วม เล่นอะไร

อ.ชัชวาลย์ เล่นอะไรดี

พ่อหลวง ตีกลองสะบัดชัยไหม

ลุงอ้อย อ้าว เดี่ยวลองดู

เต๋า อยากลอง (หัวเราะ) แต่ผมเรียนไปแล้วไปอยู่กรุงเทพฯ ไม่ค่อยได้ใช้

พ่อหลวง อ้อ อยู่เชียงใหม่

เต๋า คนเชียงใหม่ครับ

พ่อหลวง อ้อ เชียงราย คนเมืองเฮาเนอะ

เต๋า ครับ

พ่อหลวง บ้านหยัง

เต๋า อยู่แม่สายครับ

พ่อหลวง อ้อ บ้านแม่สาย ดีแล้วที่มี บ้านเขาก็ต้องเล่นเป็น อ้าว เล่นเพลงเลยลูก จะเอาอันได้

อ.ชัชวาลย์ อันนี้รู้สึกว่าคุณใหญ่กว่าเนอะ

พ่อหลวง ใหญ่กว่าอะ เป็นที่ใช่แข่งแล้วเราจะจัดเป็นกลุ่ม

อ.ชัชวาลย์ อ้อ ทางนี้เขาแข่งด้วย แข่งลูกข้าง

พ่อหลวง ครับ มีแข่ง แข่งเสียง เสียงดั่งยาวแล้วก็เป็นการจับเวลา มีเป่า

(เด็กๆ เริ่มบรรเลงดนตรีให้ฟังไปพร้อมๆ กับหัดเล่นบะข่างไว้)

พ่อหลวง นี่ก็จะหาย นั่งเฝ้า...ผมเรียนอนุบาลนั่งเฝ้าคนแก่เขาเล่นให้ดูนะ แล้วดีไม่ไหวตัวยังเล็กอยู่ ภาพนั้นมันติดมาจนถึงเดี๋ยวนี เราอ้อ เอ็มมันจะหายแล้วมันจะหมดไปแล้ว บางคนไม่รู้จักนะ ก็เลยเอากลับมาฟื้นฟู จุดประกายให้เกิดขึ้นมาก็จัดประกวดเลย แข่งขันกันไปเลย เป็นการดีไว้ ถ้าไม่ทั้งหมด

อ.ชัชวาลย์ มันมีพัฒนาการขึ้นมาอีกขั้นนึง ใหญ่ขึ้นมา ไปดูของพ่ออ้อยมันน้อยเดียว

พ่อหลวง มันน้อยเดียวใช้ใหม่ อันนั้นสำหรับคนแก่เล่น อันนี้สำหรับเด็กเล่นไว้แข่งกัน

ดนตรีเล่นจบไปแล้ว แต่รู้สึกว่าจะบะข่างไว้จะได้รับความสนใจมากกว่า หลังจากนั้นพ่อหลวงก็มีเตรียมโชว์ตีกลองสะบัดชัยของเด็กๆ ให้พวกเราได้ดูกันต่อก่อนกลับ เด็กๆ ที่ร่วมแสดงทุกคนดูมีความตั้งใจกันมากๆ ไม่มีอาการเคอะเขินให้เห็นเลยสักนิด

คุยกันหลังจากกินข้าวเย็น

อ.ชัชวาลย์ มีกลุ่มสลิ กลุ่มอะไรครับ

Hatch-U สลิตึงแก้วกล้า / ซัยๆ / ใจแก้วกว้าง

อ.ชัชวาลย์ (หัวเราะ) สลิตึงใจแก้วกว้าง

Hatch-U (หัวเราะ) สลิตึงใจแก้วกว้าง

อ.ชัชวาลย์ (หัวเราะ) เป็นไงบ้างนะครับ ลองสรุปดูว่าเรามีคำถามหรือว่ามีประเด็นที่เกิด ผุดบังเกิดขึ้นในใจหรือว่าเป็นเรื่องที่เราไม่เคยคิดมาก่อน เมื่อมาเจอสิ่งเหล่านี้แล้ว แล้วตอนนี้เราก็กินกลุ่มรักซ์ล้านนาเนอะ ไข่ใหม่ตอนค่ำได้กินอาหารแบบขันโตกเนอะ แบบล้านนา แล้วก็ได้เจอกับกลุ่มรักซ์ล้านนา มีประเด็นที่เราอยากคุยอยากถามอยากแลกเปลี่ยนใหม่ครับ สักนิดหน่อยเนอะ เพราะว่าพุงนี่ก็คงจะไม่ได้เจอกันแล้ว อะไรก็ได้ครับ คือจะเป็นความคิดเป็นอะไรก็ได้เป็นคำถามก็ได้ นิดหน่อยๆ เชิญครับ เราไม่ใช่ไมโครโฟนตีกว่าเนอะ เราใช้กระซิบกระซาบกัน (หัวเราะ)

พีหญิง วันนี้ทั้งวันเลยเนอะ เราได้เรียนรู้มันมีประเด็นเรื่องวิถีชีวิตและวัฒนธรรม แล้วเรามาที่นี่ ล้านนาทั้งวัน ตั้งแต่เจออาจารย์แต่ละท่านจนถึง ณ เวลานี้ เราได้เห็นได้เรียนรู้ได้ข้อคิดอะไรยังไงหรือเกิดอะไรขึ้นภายในตัวเองบ้าง

อ.ชัชวาลย์ วันนี้ทั้งวันเลยถูกออบอลไปด้วยล้านนาทั้งวันเลย เป็นยังไงบ้าง (หัวเราะ)

ท็อป จริงๆ ชอบประเด็นที่ ขอโทษนะครับชื่ออะไรแล้วนะครับ(หัวเราะ)

ลุงอ้อย อาจารย์ซัย

อ.ชัชวาลย์ อาจารย์ซัยครับ (หัวเราะ)

ท็อป ที่อาจารย์บอกว่าอันเนี้ยครับ ว่าเดี๋ยวนี้พวกกระแสการพัฒนาจากทางภาคกลางก็จะมาเรื่อยๆ บางทีก็ทำให้คนในท้องถิ่นบางท้องถิ่นลืมนิ่งที่มีมา ก็เป็นประเด็นที่น่าสนใจ แล้วก็เหมือนกับว่า มาที่นี่ก็ได้เห็นเรื่องราวว่า เออ จริงๆ บางทีก็ไม่จำเป็นที่จะต้องไปรับเขาเรียกว่าการพัฒนากระแสหลัก มาใส่ในท้องถิ่นของตนเสมอไป ในเมื่อบางสิ่งที่ดีคือบางที่ท้องถิ่นตัวเองอาจ

จะมีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานมาก่อนก็ได้ อาจจะมีวิถีชีวิตที่น่าคร่ำคร่าอยู่แล้ว แต่การที่เราไปเห็นว่า คนส่วนใหญ่ในประเทศเขารับการพัฒนากระแสหลักมาก ก็ทำให้เรานึกอะไรได้หลายๆ อย่าง ซึ่งก็เป็นตัวอย่างที่น่าสนใจ แล้วก็ก็เป็นคนที่ประสบความสำเร็จในการชูคุณค่าของวัฒนธรรมของท้องถิ่นของตัวเองให้อยู่แล้ว ตอนนี้ก็ยังมีจุดที่สามารถเผยแพร่ออกไปสู่จังหวัดรอบๆ ออกไปสอน มีการจัดค่ายวัฒนธรรมเพื่อเผยแพร่ให้กับน้องๆ รุ่นใหม่ๆ ต่อไปนะครับ ก็คือไม่ใช่เพียงแคร์รักษาไว้ได้แต่สามารถเผยแพร่เพื่อสร้างความยิ่งใหญ่ให้กับวัฒนธรรมอันยิ่งใหญ่ทางหนึ่ง รู้สึกว่าเป็นประเด็นที่น่าสนใจนะครับ

อ.ชัชวาลย์ เออ เยี่ยมมากเลยครับ เชิญท่านอื่นๆ

พีหญิง ยกมือก็ได้

พีแบด อยากทราบว่ามีคนจากต่างภาคมาสนใจในวัฒนธรรมล้านนา แล้วเข้ามาศึกษาเข้ามาเรียนรู้บ้างไหมคะ

อ.ชัชวาลย์ มีนะ อย่างโงงเฮียนสืบสานช่วงหลังก็เริ่มมีจากสระบุรี ตอนนั้นก็ชวนเส้าให้เหมือนกันนะ เป็นไทยวนเหมือนกัน แต่เขาหมดละ ไม่มีเรื่องเขาก็มาเรียนที่เรานะ เป็นช่วงๆ หรือว่าชมรมมหาวิทยาลัยเกษตร จุฬาฯ ธรรมศาสตร์อะไรอย่างนั้นเนอะก็มา แต่ว่าจะมาเป็นเช่น 5 วัน มาเป็นค่ายอยู่ที่นั่นเลย ให้พวกเราฝึก ตีกลองสะบัดชัย ฝึกฟ้อน ฝึกฟ้อนดาบฟ้อนเจิงทุกสิ่งทุกอย่างเลยแล้วก็กลับไป ประมาณ 4-5 วัน เร็วๆ นี้วันที่ 5 ก็จะมีจากโรงเรียนอำมาตย์พานิชนุกูลที่จังหวัดกระบี่

Hatch-U โอ้โฮ

อ.ชัชวาลย์ มาไกลเลยเนอะ เขาเริ่มได้ข่าวจากอินเทอร์เน็ตจากเว็บไซต์ของเราแล้วก็เริ่มเข้ามาสมัครเรียนมากขึ้น ในช่วงหลังนะครับ ก็มีเริ่มมีมากขึ้น

พีปัด แล้วแบบนี้มีสนใจมาเป็นบุคคลบ้างไหมคะอาจารย์ มาจากต่างถิ่นแล้วก็มาเรียน

อ.ชัชวาลย์ เป็นบุคคลก็มีแต่ส่วนใหญ่ถ้ามา 1 คน 2 คนเราจะส่งไปที่บ้านพ่อครูแม่ครูเลย เราจะแนะนำให้เราจะช่วยประสานงานให้ว่าอยู่ที่นั่นนะ ถ้าไปที่บ้านพ่อครูแม่ครูส่วนใหญ่ฟรีด้วยนะ

Hatch-U (หัวเราะ)

อ.ชัชวาลย์ เอาสวดดอกไม้ใช้ใหม่ครับ เอากรวยดอกไม้ไปขอสมัครขอเรียน ครูเขาสอนให้ละ แต่ถ้าเกิดสำหรับที่โงงเขินสับสนก็สัก 4-5 คนเราก็จะช่วยประสานงานให้ ที่นี้เลยก็ได้หรือถ้าเกิดกลุ่มใหญ่มากๆ เราก็อาจจะใช้วิธีส่งครูไปสอนในหมู่บ้านเลย

ที่อุป เดี่ยวเสริมตรงนี้นิดนึงครับ รู้สึกมันเป็นความสวยงามของวัฒนธรรมท้องถิ่นของที่นี้ครับ มีการพูดถึงการแบ่งปันมีการพูดถึงอย่างนี้เมื่อก็แบบว่า...

อ.ชัชวาลย์ การหอม

ที่อุป คือเขาไม่ได้เน้นว่าต้องได้ตั้งค์เท่าไร แต่ว่ามันเป็นเวทีที่ทำให้เขาได้ฝึกฝน พัฒนาความสามารถมากขึ้น เป็นความสวยงามของวัฒนธรรมที่ทุกคนกำลังสร้างอยู่ แบบมีการแบ่งปันมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันแบบไม่หวังผลตอบแทน แล้วก็แค่อยากให้มีคนที่จะมานำวัฒนธรรมตรงนี้ไปสืบสานต่อไปเรื่อยๆ สู้รุ่นลูกรุ่นหลาน มันเป็นอย่างที่แบบเห็นแล้วก็ เออ ทำให้เรายิ้มได้

อ.ชัชวาลย์ ครับ เชิญคะ

ปาน จะถามว่ามีชาวต่างชาติมาเรียนบ้างรีเปลาอะ

อ.ชัชวาลย์ มีบ้าง แต่ว่าอาจจะจะเป็นข้อจำกัดของที่นี้อยู่บ้าง เราไม่ถ้าม เราไม่มีใครเก่งภาษาอังกฤษเลย ก็เพิ่งสอนเด็กญี่ปุ่นไปเร็วๆ นี้ แต่นั่นเราขอให้เขาเตรียมล่ามมาเองนะ เราจัดคอร์สให้เด็กญี่ปุ่นจัดค่ายให้เด็กญี่ปุ่น เหนื่อยมากๆ (หัวเราะ) ชนมากๆ

พีฝน ก็คนนะคะอาจารย์

อ.ชัชวาลย์ 20 คน แล้วมีพ่อแม่ตามมาประกบด้วยนะ (หัวเราะ) อายุเท่าไรนะ

ลุงอ้อย ตั้งแต่ 2 ขวบอะ

อ.ชัชวาลย์ เออ อยากมาเรียน เขาอยากให้เราชิมซั๊บ หรือช่วงที่แล้วเราสอนเรื่องสมุนไพร ก็มีคนอเมริกันเขามาเรียนอยู่ 2-3 คน แต่ว่าก็ปฏิบัตินะส่วนใหญ่เนื่องจากเราเรียนปฏิบัติเพราะฉะนั้นเขาก็ต้องร่วมทำด้วยอะไรด้วย หรือว่ามีอยู่ช่วงเราเปิดคอร์สเรื่อง “เยี่ยะคนเดียว เตี่ยวสะตอ” คือการเย็บ

เตี่ยวสะตอใช้เองนะ ก็มีชาวต่างประเทศเข้ามาเรียนด้วย 2-3 คน

ที่อุป อยากจะถามว่าทำไมอาจารย์ชัชถึงเลือกมาทำที่นี้ล่ะครับ ทั้งที่ตัวเองก็จบนิติศาสตร์ ธรรมศาสตร์มา ซึ่งส่วนใหญ่จบมาทางด้านนี้มาก็จะแบบไปทำงานด้านกฎหมาย ไปทำงานด้านศาลเป็นที่ปรึกษาให้กับบริษัทอะไรพวกเนี่ยอะ

อ.ชัชวาลย์ ก็ยาว... อย่างที่ใจ ก็มาทำงานในหมู่บ้าน เสร็จแล้วก็ไปส่งเสริมชาวบ้านด้วยเจตนาดีใช้ใหม่ แล้วก็ทำชาวบ้านเป็นหนี้ใช้ใหม่ กลุ่มก็ล้ม ชาวบ้านก็เป็นหนี้ใช้ใหม่ เราก็เลยต้องมานั่งชดใช้กรรม (หัวเราะ) หลังจากที่ถูกกลุ่มล้มหลังจากที่ทำให้ชาวบ้านเป็นหนี้ มันทำให้เราเปลี่ยนความคิดใหม่เลย คือมีอยู่ครั้งนึงอยากจะเล่าให้ฟัง คืออ.ชัชไปทะเลาะกับชาวบ้านเรื่องผี (มีเสียง “โห” และฮือฮากัน) ไปเลี้ยงผีทำไม งามาย ไร้สาระ ทำไมไม่เอาเวลาไปทำงานพัฒนา เท่านั้นแหละได้เรื่องเลยคือเข้าหมู่บ้านไม่ได้เลย (หัวเราะ) คือตอนหลังก็กลับมาคิดหลายๆ เรื่อง กลับมาคิดว่า เอ๊ะ เรานี้ยังไม่ทันได้รู้จักเขาดีพอเลย เราก็ไปตัดสินเราก็ไปสรุปอะไรเยอะเยาะไปหมดเลย หลังจากนั้นจำได้ว่าตั้งแต่ปี 28 เริ่มศึกษาเกี่ยวกับเรื่องวัฒนธรรมล้านนา ศึกษาเรื่องผีทุกชนิดในล้านนา ศึกษาเรื่องประเพณีพิธีกรรมทุกอย่าง ประเพณี 12 เดือน เรื่องป่า เรื่องเหมืองฝาย เรื่องนั้นเรื่องนี่ทุกอย่างเลย เราค้นพบว่ามันมีโลกอีกโลกหนึ่งที่ยิ่งใหญ่มาก มันเป็นโลกทัศน์แบบล้านนา มันเป็นวิถีแบบล้านนาซึ่งยิ่งใหญ่ แล้วเราก็คือ เราก็คงไม่ลึกอะนะ แต่ว่าเราเห็นแล้วเรารู้สึกโอโฮ น่าทึ่งมาก ก็เลยทำเรื่องนี้มาเรื่อยๆ ก็เลยยาวมาจนกระทั่งถึงทุกวันนี้ ซึ่งก็ไม่ได้คิดว่าจะมีโรงเรียนนะ ก็จัดงานเฉยๆ เพื่อระดมคนที่มีความรู้หรือว่าภูมิปัญญาล้านนามาจัดกิจกรรมด้วยกัน เพื่อให้คนได้เห็น นั่นแหละอย่างทีบอกพอเราจัดมา 3 ครั้ง ก็มีคนมาถาม ถ้าผมอยากจะเรียนทำยังไง ก็เลยเกิดโรงเรียนก็เลยติดพันมาเรื่อยเลย เพราะฉะนั้นก็ต่อเองแล้วก็ด้วยความรู้สึกที่เราชื่นชมด้วยนะ

เมื่อเราเห็นเรารู้สึกชื่นชมว่าจริงๆ แล้วภูมิปัญญาล้านนา ไม่ใช่เฉพาะล้านนาอะ ถ้าเราไปย้อนไปดูภาคอื่นก็คล้ายกัน ที่อ.ชัชสรุปว่าจริงๆ แก่นของมันคือ

1. คือการเคารพธรรมชาติ การอยู่ร่วมกับธรรมชาติแบบยั่งยืน อันนี้แก่นใหญ่มาก

2. การอยู่ด้วยกันแบบแบ่งปัน แบบพี่แบบน้อง มีความรักความเกื้อกูลกัน

3. เรื่องการพึ่งตนเอง

อ.ชัชคิดว่า 3 เรื่องนี้น่าจะเป็นเรื่องใหญ่ของโลกปัจจุบันเลย แล้วน่าจะทำให้สามารถแก้วิกฤติปัจจุบันได้ ถ้าทุกคนเอาจากธรรมชาติ ทุกคนทำลายธรรมชาติ โลกนี้ไม่มีใครอยู่ได้นะ แล้วถ้าทุกคนทะเลาะกันไม่รัก ทะเลาะกันขัดแย้งกัน แล้วเราจะอยู่ไปทำไมละ มันไม่มีความสุขนะใช้ไหม หรือว่าถ้าเราต้องพึ่งคนอื่นตลอดเวลา เราไม่พึ่งตนเองต้องไปพึ่งต่างประเทศ ก็เลยคิดว่าเรื่องนี้น่าจะเป็นเรื่องสำคัญที่เราน่าจะปูฐานให้กับเด็กๆ ปูฐานให้กับทุกคนที่เรามีโอกาสได้ทำงานด้วยเกี่ยวข้องด้วย คือรูปแบบของภูมิปัญญามันคงเปลี่ยนไปตามยุคสมัย แต่อยากจะให้ 3 หลัก เรียกว่าหลักคิดนะ 3 หลักคิดมันยังคงอยู่ แล้วน่าจะไม่ล้าสมัย แม้ในปัจจุบันก็ไม่ล้าสมัยใช้ไหมครับ ถ้าเราจะอยู่กับธรรมชาติแบบยั่งยืนถ้าเราจะอยู่ร่วมกันแบบพี่แบบน้อง ถ้าเราจะอยู่แบบพึ่งตนเองนี่เนอะ แล้วอ.ชัชคิดว่าสิ่งนี้น่าจะเป็นทางออกของสังคมไทยหรือทางออกของโลกด้วยซ้ำไป ก็เลยตั้งหลักอยู่ที่นี้นะครับ ก็ช่วยทำงานเท่าที่ทำได้ตามสติปัญญาและกำลัง ครับ

วันนี้ยังคุยกับพี่อ้อยเลยว่า บางทีก็ห้อนะ เพราะว่าบางทีทุนก็ต้องหากันเองตามอัตภาพ ไม่มีใครมาสนับสนุนเท่าไร แต่ว่าพอไปเจออ้อยใจคออย่างเนี่ย โอ้โห 80 แล้วยังทำงานไม่หยุดเลย ไปโนนไปนี่ๆ ว่องไว กระฉับกระเฉงคล่องแคล่ว มันก็เป็นพลังให้เรา เราอายุเท่านี้ แกอายุขนาดนั้นแกยังไม่หยุดเลย แล้วเรา เรานั่งหยุดได้ยังไงใช้ไหมอะ (หัวเราะ) มันมีอะไรร้อย่างเนี่ยเนอะ ก็เป็นเครือข่ายเป็นชุมชนเป็นเหมือนกับเป็นอ้อยเป็นลูกเป็นหลานเป็นพี่เป็นน้องกันที่ทำงานด้วยกันไป ครับ

ลู่อ้อย อายากจะแสดงความรู้สึกอีกไหม หรือต่อสาธารณะแล้วยังไม่ค่อย (หัวเราะ) เตียวพอเลิกประชุมแล้วก็จะ (หัวเราะ)

อ.ชัชวาลย์ หรือไม่ก็เตียวส่งมาให้ผมก็ได้เนอะ เออ (หัวเราะ)

ลู่อ้อย จะมีใครกระซิบผ่านลูกก็ได้เนะ

อ.ชัชวาลย์ โอเคเนะครับ ถือโอกาสให้กำลังใจน้องๆ นิดนึงเนอะ เตียวเนะ ที่พวกเราเพราะว่าคือพวกเราเป็นคนรุ่นใหม่ ก็อ.ชัชคิดว่าจริงๆ สังคมไทยหรือว่าบ้านเราก็คงเป็นอนาคตส่วนหนึ่งละใช้ไหม ว่าเราอยากจะเห็นสังคมเราเป็นยังไง เพราะฉะนั้นก็ฝากด้วยละกันว่าจริงๆ สังคมไทยหรือว่าทุกภูมิภาคมีสิ่งดีงามเยอะมากและอุดมสมบูรณ์มากๆ เลย ถ้าเราลองมองหรือลองค้นพบหรือศึกษามัน มีเยอะมากๆ แล้วอันนี้เป็นทุนที่สำคัญเป็นฐานที่สำคัญมากของการพัฒนา ที่ผ่านมารวมก็จะไปรับที่อื่นมา แล้วก็ทิ้งของเราซึ่งน่าเสียดายมาก อันนี้คือจุดติดตัน ณ ปัจจุบันนะ แล้วอ.ชัชคิดว่าถ้าเราได้ค้นพบสิ่งที่เป็นทุนสิ่งที่เป็นความเข้มแข็งสิ่งที่ดีงามของเราได้ แล้วเราพัฒนาต่อยอดมันไปเอาความรู้ใหม่มาเสริมของเราให้เข้มแข็ง น่าจะทำให้สังคมของเราเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป ก็ฝากพวกเราไว้ด้วยละกันนะครับ เป็นความหวังนึงสำหรับอนาคต ครับ

ลู่อ้อย เตียวพุงนี้เราก็ต้องไปนะ

พี่หญิง ไปต่อ

ลู่อ้อย ตามธรรมชาติของคนจร แต่หมอนเราไม่มี (หัวเราะ) นะครับ เออ ลุงก็อยากจะสรุปอะไรนิดหน่อย แต่จริงๆ แล้วสรุปกับพวกเราเองก็ได้ แต่ขาดอาจารย์ชัชมันก็สรุปได้แค่พวกเรานะอะ ก็เลยในขณะที่อาจารย์ชัชยังร่วมนั่งอยู่กับเราในวันนี้ ลุงก็เลยอยากจะสรุปอะไรนิดหน่อยนะครับ

อันดับแรก โสภะเขียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนาลุงก็ได้ยินมาหลายปีละ แล้วก็เคยมาตรงนี้ เคยมาเพื่อที่จะติดต่อทำกิจกรรมอะไรต่างๆ ก็ตามแต่นะครับ แต่ความรู้สึกที่มีมากกับคำๆ นี้ก็เกิดในวันนี้แหละ เพราะว่าเรามีโอกาสไปเห็นเรื่องราวของล้านนาที่เป็นมา 700 กว่าปี ถูกสืบต่อด้วยวิธีการกลไอะไร เพราะฉะนั้นเลยทำให้ความหมายของโรงเรียนหรือโฮงเขียนสืบสานล้านนาที่เคยมีไว้กับตัวเองเปลี่ยนไปมากที่เตียวเหมือนกัน เพราะเราเห็นว่ากระบวนการนี้พยายามมากมายเหลือเกินที่จะสืบทอดต่อจากอันนี้

แล้วอีกอันที่สำคัญก็คือว่าพวกเราก็คงจะไม่มีโอกาสที่จะไปทำซ้ำเหมือนอาจารย์ชัชที่ทำมา 10 กว่าปีนะครับ สิ่งที่เราจะทำได้คือไปต่อยอดจากองค์ความรู้ที่อาจารย์ชัชได้ตกผลึกแล้ว ที่ทำให้เราดูเมื่อตอนที่เราดูพาวเวอร์พ้อยที่นะครับ ก็คงอย่างที่ว่าอาจารย์ชัชอยากจะฝากฝังพวกเราไว้

คงเป็นเรื่องที่เป็นการต่อยอดจากตรงนี้ไป เราคงไม่มีเวลา 10 ปีที่จะไปย้อนความขนาดนั้น โลกมันเปลี่ยนแปลงเร็วเหลือเกินในปัจจุบัน แต่ว่าสิ่งที่สำคัญ 700 กว่าปีกับเราเป็นมนุษย์รัตนโกสินทร์ 200 กว่าปีเนี่ยมันเทียบบนแผ่นดินล้านนา 700 กว่าปีไม่ได้นะ หรือแม้กระทั่งเทียบเงินซึ่ง 5,000 กว่าปีไม่เคยขาดตอนของการสืบทอดอารยธรรมของเขาเลย เพราะฉะนั้นเราอยู่ในอาณาจักรที่มีองค์ความรู้ที่ซับซ้อนกันมาถึง 700 กว่าปีนะฮะ เราคงรับทราบได้จากเส้นทึบของสิ่งที่เขาได้ทิ้งเอาไว้ สิ่งต่างๆ ที่ตกทอดกันมาเป็นรุ่นๆๆๆ ถึง 700 กว่าปีแน่นอนมันต้องต่างจาก 200 กว่าปีของรัตนโกสินทร์นะครับ เพราะฉะนั้นเส้นทึบจากแรงที่เป็นมรดกที่ทับซ้อนกันไว้นี้แหละฮะฮะ มา มันจะคงด้อยงี้ก็ถามแต่มันก็ยังไม่แรงพอที่จะเอาสิ่งนี้ให้หายไปจากแผ่นดินนี้ได้ เราก็คงเห็นด้วยตาของเราเอง รู้สึก ได้ยิน ได้สัมผัสด้วยตัวเองว่าคุยกับพ่ออัยแม่อยู่เมื่อกกลางวันเป็นยังไง อารมณ์ของไมตรีที่มีอยู่หรือแม้กระทั่งการถ่ายทอดออกมาทางด้านศิลปวัฒนธรรมที่เราไปสัมผัสนะฮะ บางคนไปสัมผัสการทอ ผูกเชือกใช้ไหม บางคนก็สานไม้ไผ่ บางคนก็ใบตอง อย่างคนที่อยู่กับใบตองความหมายของใบตองคงเปลี่ยนไปจากเมื่อก่อนนี้ ใบตองคือใบของต้นกล้วยก็อาจจะมึ้นนั่น แต่วันนี้ใบตองเป็นอะไรอีกมากมายที่ผ่านกระบวนการของวัฒนธรรมมาแล้ว นั่นคือมรดกที่คิดว่า 700 กว่าปีที่ตกทอดกันมาเรื่อยๆ มันทนต่อแรงกระแทกแรงกดอีกเยอะที่เดียวนะฮะ

ที่นี้พวกเราคงต้องมีหน้าที่ทำมรดกเหล่านี้เอาไว้ มนุษย์รัตนโกสินทร์กับมนุษย์ล้านนานะฮะ แต่ว่า 2 อันนี้ไม่ได้ขาดจากกัน สืบทอดกันมาเรื่อยๆ นะครับ มีเหตุที่ต้องไปตั้งยุคสมัยอะไรก็ตามแต่ แต่เราก็อยู่บนแผ่นดินตรงนี้นะฮะ มีบางอย่างที่สืบทอดกันมา อย่างน้อย เอ้อ อาหารที่เราได้กินเราก็ได้รู้จักคุ้นชินดี คงไม่แปลกลิ้นเหมือนกับไปกินอาหารของตะวันตกกลางหรือตะวันตกเลยนะฮะ เราคงรับรู้ได้ด้วยความรู้สึกภายในที่ยืนยันตกทอดกันมาว่า อ้อ อันเนี่ยมันของภูมิภาคเรานี้แหละ เพราะฉะนั้นเราก็ต้องสืบสิ่งเหล่านี้ต่อไป แต่คงไม่ใช่เป็นการสืบทอดวัฒนธรรมแบบตายๆนะ วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มีการเคลื่อนที่มีการปรับตัว ถ้าจะใช้ภาษาอังกฤษให้เก๋ๆ หน่อยก็เรียกว่ามันเป็น dynamic นะครับ มันไม่ได้หยุดนิ่ง แต่การไป

ข้างหน้าของมันเนี่ยนะครับ อย่างเมื่อเช้าเราคงเห็น เอ้อ คุณที่พูดในวิดีโอ มาลา คำจันทร์

อ.ชัชวาลย์ อ้อ มาลา คำจันทร์

ลุงอ้อย ใช่ไหมครับ ที่บอกว่าจะไปทางไหน การเปลี่ยนแปลงมันมีทางที่ไม่ดีก็อย่าไปทางที่ดีก็ไป แต่วัฒนธรรมหยุดนิ่งไม่ได้ เพราะฉะนั้นการสืบทอดต่อไป เราเป็นผู้ที่จะส่งสร้างแรงส่งต่อไปในทิศทางที่มันเป็นคุณกับคนรุ่นต่อไป ไม่ใช่ทำให้คนรุ่นต่อไป มาตกระกำมาสูญเสียความรู้สึกอะไรละ เขาเรียกว่าศักดิ์ศรีนะครับ ซึ่งเราคงรู้สึกได้ ล้านนาเขามีการรักษาดังนี้ สืบทอดต่อกันมา อย่างน้อยๆ ที่มาแสดงให้เราดู ลุงเองรู้สึกว่าก็คงต้องมามองว่า...มองอาจารย์ชัช อาจารย์ทำได้ผลแล้วแหละครับ อย่างน้อยๆ ก็ชุดเล็กๆ ชุดนี้ทำให้เห็นเจตนาธรรมของที่ว่าสืบสานต่อไปได้นะฮะ แต่ว่าหมดแรงหมดรุ่นของอาจารย์ชัชเองก็คงเป็นรุ่นของเขา รุ่นของเขาจะสืบทอดไปยังไงก็ว่ากันอีกทีนึงนะฮะ

เราก็เหมือนกัน เลยคิดว่าในขณะที่อยู่กับอาจารย์ชัชในวันนี้ เลยอยากจะพูดสรุปความรู้สึกของวันนี้ ว่าเรื่องของการสืบสาน เรื่องของการที่เราจะต่อยอด ถึงแม้ว่ายุคสมัยจะแตกต่างกันแต่เราเอาสิ่งที่อาจารย์ชัชศึกษามา 10 กว่าปี แล้วมาต่อยอดมันอีกทีนึงบนฐานความรู้ที่เป็นพื้นฐานของเรา ชีวิตเราก็คงต้องเรียนรู้กันไปนะฮะ อาจจะยังไม่มีการที่ตกผลึก เพราะมันต้องใช้เวลาและประสบการณ์อีกพอสมควร แต่เราก็จะไปเก็บเกี่ยวกันต่อไป ก็คงอยากให้เราให้กำลังใจอาจารย์ชัช ที่จะสืบสานความมั่งคั่งของวัฒนธรรมล้านนามากมายมหาศาลนะฮะ แล้วที่สำคัญก็คือวัฒนธรรมเหล่านั้นรากเง้าของมันที่ทำให้มันมีขึ้นมาได้ก็คือธรรมชาติ ผ่านปัจจัย 4 ออกมาเป็นปัจจัยของความอึดใจต่างๆ นานา ถ่ายทอดออกมาเป็นศิลปะ แม้กระทั่งจะรบกักรังยังมีลีลางดงาม (หัวเราะ) ก็เป็นสิ่งที่คงเห็นว่าการสะท้อนความละเมียดความงดงามมีเป็นทุนที่ดี แล้วมีมนุษย์ที่พัฒนาแล้วที่สร้างคุณค่าได้นะฮะ เราอย่าเอาเรื่องคุณค่าจมองลงไปกับเรื่องมูลค่าอย่างปัจจุบันที่พยายามที่จะทำกันอยู่นะ เราต้องเอามูลค่าให้ลดลงให้คุณค่าเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ คุณค่าปัจจุบันที่มีมากขึ้นๆ กลับต้องซื้อด้วยเงินราคาแพงๆ คุณค่าของทาง

วัฒนธรรมไม่น่าที่จะจำกัดไว้เฉพาะผู้ที่มีเงิน มันน่าจะลงไปได้ทุกๆ พื้นที่ เพราะว่ามันเป็นเจตนารมณ์ของบรรพบุรุษนะครับ พออยู่เมื่อกกลางวันที่เราไปบ้านท่าน ท่านสอนดนตรีท่านไม่ได้สอนให้เป็นนักดนตรีที่เก่งที่สุดนะฮะ อาจารย์ซัชเคยไปถอดบทเรียนว่า กระบวนการการสอนของท่านเป็นยังไง ทำยสุดดนตรีเป็นเพียงเครื่องมือที่จะทำให้สังคมอยู่ร่วมกันได้ แต่ปัจจุบันเราไปเรียนดนตรีเพื่อความเก่งเฉพาะตน แล้วเพื่อโอกาสที่ดีที่สุดกว่าคนอื่น ต่างกันลิบลับเลยในแนววิธิติด เพราะฉะนั้นก็ฝากให้พวกเราเป็นข้อมูลไว้ อยากให้พวกเราให้กำลังใจอาจารย์ซัชทำตรงนี้ต่อไปให้พวกเราได้มา... วันนี้หลายๆ อย่างถ้าเราเองก็คงไม่ได้เห็นนะครับ แต่อาจารย์ซัชมีอีกนะ อันนี้เป็นเหมือน iceberg เหมือนภูเขาน้ำแข็งนะ อาจารย์ซัชมีอีก ใต้น้ำมีอีกเยอะเลย ไว้วันหลังคงจะได้มีโอกาสมาอีกนะฮะ ก็อยากให้เราพวกเราให้กำลังใจอาจารย์ซัชอีกสักครั้งครับ (หัวเราะ) อ้าว ปานก็ได้ลูก

ปาน ก็สู้ สู้ ค่ะ (หัวเราะ)

อ.ซัชวาลย์ โอเค สู้ สู้

Hatch-U คำเดียว ชัดเจน

ปาน ก็แบบว่าจริงๆ สู้ สู้ มันก็เหมือนจะต้องเหนื่อยนะแต่ว่ามันคงอยู่ในใจตลอดไป คงแบบ เรื่อยๆ แต่ตลอดกาล

ปาน สู้ สู้ ค่ะ (หัวเราะ)

อ.ซัชวาลย์ อ่า ขอขอบคุณครับ

Hatch-U ขอขอบคุณค่ะ ขอขอบคุณครับ

อ.ซัชวาลย์ ครับ ขอขอบคุณครับ สวัสดีครับ ก็ที่นี้อาจจะนอนลำบากนิดนึงนะครับ ก็แต่ไม่ต้องห่วงเรื่องความปลอดภัยที่นี้เนอะ ปลอดภัย

ลุงอ้อย เตียวพุงนี้เราก็จรต้อไปคงไม่ได้เจออาจารย์

อ.ซัชวาลย์ ครับๆ

ลุงอ้อย ก็ขอบคุณอาจารย์มากนะครับ

อ.ซัชวาลย์ ก็ขอให้พวกเรามีความสุขกับการเรียนรู้กันต่อไปนะครับ

รับรู้
เรียนรู้
เพื่อโลก